

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

Patrik Kubinec

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Interakce Policie ČR a menšinových skupin v ČR

Interaction of Police CZ and ethnic minorities in the Czech republic

Autor: Patrik Kubinec

Vedoucí práce: Doc. Dr. JUDr. Jan Hejda

Studijní program: Sociální pedagogika, specializace bezpečnostní služby

Datum odevzdání : 30.04.2008

Zadání bakalářské práce

NÁZEV PRÁCE:	INTERAKCE POLICIE ČR A MENŠINOVÝCH SKUPIN V ČESKÉ REPUBLICE
ZADÁNÍ PRÁCE:	Student se ve své práci zaměří na přístup uniformovaných policistů PČR k sociálně, kulturně a nábožensky menšinovým skupinám, které žijí a páchají trestnou činností na území České republiky a které současně jsou většinovou společností považováni za odlišné, jiné či nepřizpůsobivé. V kontextu bude zaměřena na interakci s menšinami, které vykazují v působení na území ČR určitou tradici, tedy s Romy, Vietnamci, Slováky, Ukrajinci. Současně budou navrženy k realizaci doporučené postupy ke zlepšení přístupu policistů k menšinám, s ohledem na Etický kodex Policie ČR a specifické či kulturní odlišnosti menšin.
JMÉNO STUDENTA:	Patrik Kubinec
FAKULTA:	Pedagogická fakulta JU v Českých Budějovicích
STUDIJNÍ PROGRAM:	B7507 Specializace v pedagogice
OBOR:	Sociální pedagogika
VEDOUcí PRÁCE:	Doc. Dr. JUDr. Jan Hejda, VŠE FM v Jindřichově Hradci
KATEDRA:	Společenských věd FM VŠE; Pedagogiky a psychologie PF JU
TERMÍN ZADÁNÍ:	6. března 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „*Interakce Policie ČR a menšinových skupin v ČR*“ jsem vypracoval samostatně a použil pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Prachatice, Únor 2008

.....

Anotace

Interakce Policie ČR a menšinových skupin v ČR

Cílem práce je podat přehled o způsobech přístupu policistů PČR v přímém výkonu služby k menšinovým skupinám, které žijí a páchají trestnou činnost na území ČR, s důrazem na přístup jednotlivce v praxi, dále analyzovat současnou vzájemnou interakci, z analýzy vyvodit požadavky a následně navrhnout k praktické realizaci doporučení pro zlepšení komunikace s příslušníky menšin zejména na straně uniformovaných policistů v přímém výkonu.

Únor 2008

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci děkuji vedoucímu této bakalářské práce

Doc. Dr. JUDr. Janu Hejdovi

Obsah

ÚVOD	9
1 VYMEZENÍ TERMÍNŮ A POJMŮ	11
2 ETICKÝ KODEX POLICE ČR A NAPLŇOVÁNÍ JEHO IDEÁLŮ	13
2.1 SROVNÁNÍ	13
2.2 VLIVY PŮSOBÍCÍ NA VZÁJEMNÝ VZTAH	14
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO PŮSOBENÍ MENŠIN NA ÚZEMÍ ČR	16
3.1 KRIMINALITA MENŠIN	16
3.2 JEDNOTLIVÉ MENŠINY V INTERAKCI	17
3.2.1 ROMSKÉ ETNIKUM	17
3.2.2 VIETNAMSKÉ ETNIKUM	19
3.2.3 UKRAJINSKÉ ETNIKUM	20
3.2.4 SLOVENSKÉ ETNIKUM	21
4 VLIV SPECIFIK NA SUBJEKTIVNÍ POSTOJ POLICISTY K PŘÍSLUŠNÍKŮM MENŠIN	23
4.1 VLIVY VERSUS EMOCE	23
4.2 PSYCHOLOGICKÉ SPECIFIKUM	24
4.3 KULTURNÍ SPECIFIKUM	24
4.4 NÁBOŽENSKÉ SPECIFIKUM	25
4.5 SPOLEČENSKÉ SPECIFIKUM	25
4.6 TERORISMUS JAKO IMPORTUJÍCÍ JEV S MENŠINAMI	26
5 NÁSTIN A ODHAD VÝVOJE VZDĚLÁVÁNÍ POLICISTŮ V PROBLEMATICE MENŠIN	29
6 VÝCHODISKO PRO PRAKTICKÝ VÝZKUM	30
7 CÍL ŠETŘENÍ A PRACOVNÍ HYPOTÉZY	31
7.1 CÍL ŠETŘENÍ	31
7.2 HYPOTÉZY A ZDŮVODNĚNÍ	31
8 POPIS ŠETŘENÍ	35
8.1 VÝZKUMNÝ TERÉN	35
8.2 VÝZKUMNÝ VZOREK	35

9	METODY A TECHNIKY SBĚRU DAT	37
9.1	SOCIÁLNÍ ŠETŘENÍ	37
9.2	TECHNIKA SBĚRU DAT	37
10	ZDŮVODNĚNÍ OTÁZEK DOTAZNÍKU	38
11	PREZENTACE A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ	41
11.1	IDENTIFIKACE RESPONDENTŮ	41
11.2	OTÁZKY K HYPOTÉZE 1 (H1)	41
11.3	OTÁZKY K HYPOTÉZE 2 (H2)	45
11.4	OTÁZKY K HYPOTÉZE 3 (H3)	45
11.5	OTÁZKY K HYPOTÉZE 4 (H4)	48
12	VERIFIKACE HYPOTÉZ	53
13	ZÁVĚR	55
14	ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ	57
	RESUMÉ	58
	POUŽITÁ LITERATURA	59
	PŘÍLOHY	

Úvod

Motto:

Moc, ať světská či duchovní, přináší s sebou vždy zodpovědnost.

Paul Brunton, Zápisky, svazek 13

Vykonávám povolání policisty. Jelikož jsem při plnění služebních povinností konfrontován mimo jiné i s pachateli trestné činnosti, kteří jsou příslušníky menšinových skupin, zaznamenal jsem určité konkrétní odchylky od modelu vzájemné interakce ve vztahu policista versus příslušník menšiny. Pozorované odchylky, zejména na straně policistů se dle mého vnímání natolik vzdalují etickému a empirickému standardu chování policisty, že jsem téma zvolil pro zpracování v této bakalářské práci. V práci sleduji interakci z hlediska policisty, protože sám jsem policistou a proto, že policista mimo jiné zastupuje represivní moc státu.

Pozornost směřuje k přístupu uniformovaných policistů služby pořádkové policie k sociálně, kulturně a nábožensky menšinovým skupinám, které žijí a páchají trestnou činností na území České republiky a které současně jsou většinovou společností považovány za odlišné, jiné či nepřizpůsobivé. V kontextu je analyzována současná interakce těchto policistů s menšinami, které vykazují v působení na našem území určitou tradici, tedy zejména s Romy, Vietnamci, Slováky a Ukrajinci. V současné době lze společnost v České republice označit jako multikulturní, ve které se každodenně projevují různé kulturní, náboženské nebo zájmové strategie uplatňované jednotlivci i celými skupinami. Je proto nezbytné dodržovat pravidla, zákony a normy společnosti takovým způsobem, aby nedocházelo ke znevýhodňování či k diskriminaci osob na základě jejich odlišnosti v jazyce, v barvě kůže, v kulturních zvyklostech či v důsledku náboženského vyznání.

Policisté sloužící každodenně v ulicích velmi často komunikují se zástupci menšin. V práci tuto komunikaci popisují a vyhodnocují jako nevhodnou a nesprávnou zejména na straně policistů. Dále jmenují důvody, které dle mého názoru nejvíce ovlivňují tuto interakci. V první části práce subjektivně popisují environmentální vlivy působící na vzájemnou interakci, specifické vlivy na subjektivní postoj policisty a terorismus jako importující jev

s menšinami působícími v ČR. V závěru první části odhaduji vývoj vzdělávání policistů v problematice menšin. Nedílnou součástí práce je praktický výzkum, který poskytuje výpověď o současném přístupu uniformovaných policistů k problematice menšin, zejména zachycuje postoje jednotlivých policistů v profesní komunikaci s příslušníky menšin.

Pro podporu svého tvrzení o nevhodné až nesprávné komunikaci policistů se zástupci menšin jsem pro praktický výzkum stanovil a zdůvodnil hypotézy, které tvrdí, že policisté či policistky se málo orientují anebo se neorientují vůbec v problematice menšin na území České republiky, jsou nedostatečně vzdělávání v problematice menšin, zaujímají k příslušníkům menšin vyhraněný až xenofobní postoj a staví svou nacionální identitu mimo prostor s integrovanými menšinami. Jejich postoj je formován environmentálně při absenci edukačního působení.

V sociálním šetření jsem provedl kvantitativní výzkum při použití explorativní metody sběru dat od 49 uniformovaných policistů sloužících v ulicích Hl. m. Prahy, kteří se vyjádřili k problematice menšin v dotazníku. Matematicko-statistické vyhodnocení dotazníků je součástí praktického výzkumu.

Zpracování tématu v první části spolu s vyhodnocením výzkumu směřuje k navržení závěrečných doporučení pro zlepšení informační úrovně policistů v otázkách menšin a jejich komunikace směrem k menšinám. Tato práce i závěrečná doporučení reflektují zejména mé subjektivní srovnání doporučovaných postupů a postupů uplatňovaných v mnou pozorované praxi.

Zpracované téma je současně uloženo v elektronické podobě na přiloženém datovém médiu CD-ROM, které je nedílnou součástí této práce.

1 Vymezení termínů a pojmů

Jelikož následující text užívá termínů sice dostatečně známých avšak s širokými možnostmi interpretace, vymezují zde některé termíny konkrétně.

Environmentální = z okolního (životního) prostředí vycházející stimulace, která působí na psychické procesy a ovlivňuje chování člověka.

Etika (*Ethos = mrav*) = jako normativní teorie zdůvodňuje normy a zásady, které mají apelativní charakter, jsou proveditelné a jsou v zájmu společnosti.

Interakce = souhrn vzájemných aktivit mezi dvěma či více jedinci. Předpokladem interakce je komunikace nebo předmětná činnost, výsledkem jsou psychické kvality.

Kodex = pro účel tohoto textu soubor právních, etických a společenských norem, které upravují určitou profesní oblast a které jsou pro výkon činnosti v dané profesi morálně závazné.

Kultura = pro účel tohoto textu specifický způsob organizace lidské životní činnosti, projevený ve výsledcích fyzické a duševní práce, v soustavách společenských norem, institucí, v duchovních hodnotách, v systému vztahů lidí k přírodě, k sobě navzájem nebo v poměru člověka k sobě samému. Kultura odráží a fixuje obecné odlišnosti lidské životní činnosti.

Motivace = proces, který determinuje zaměření, energetizaci a setrvávání chování, souvisí s vnitřní pohnutkou podmiňující úsilí dospět k určitému cíli.

Náboženství = přesvědčení, vyznání nebo víra. V České republice je náboženství kvalifikováno ústavním pořádkem v Listině základních práv a svobod, článkem č. 16.

Nacionalismus = politický směr, podle kterého vlastní „národ“ je základní společenskou jednotkou, nadřazenou nad ostatní.

Národnostní menšina = v evropském kontextu jde o etnickou skupinu žijící mimo svůj mateřský stát, ve třech kategoriích: - ti, kteří vlastní občanství státu, - dlouhodobě usazení cizinci, - obyvatelé s občanstvím jiného státu.¹

Rasismus naruby = též rasová nesnášenlivost, násilné projevy menšin vůči majoritní skupině obyvatelstva.

Terorismus = extremistický směr, jehož prostředkem je teror, využívající jako prostředek nátlaku psychické nebo fyzické násilí ve všech jeho formách.

Xenofobie = nedůvěra ke všemu cizímu, novému. Pro účely tohoto textu projev odporu a nepřátelství.

¹ Mareš, M. a spol.: *Etnické menšiny a Česká politika*, CDK Brno 2004, str. 11

2 Etický kodex Policie ČR a naplňování jeho ideálů

2.1 Srovnání

Cílem Etického kodexu Policie České republiky je připomenout policistovi, jak má plnit své nesnadné poslání, přesněji na co musí pamatovat a co musí brát v potaz při své službě občanům. Cílem je také připomínat policistovi, aby za všech okolností jednal zákonně, profesionálně a reprezentativně.

Cíli jsou zejména: a) **chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti**; b) **prosazovat zákonnost**; c) **chránit práva a svobody osob**; d) **preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti, potírat ji**; e) **usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti**.²

Základními hodnotami Policie České republiky jsou: a) profesionalita; b) nestrannost; c) odpovědnost; d) ohleduplnost; e) bezúhonnost.³

Třetí odstavec kodexu vyjmenovává závazky Policie České republiky vůči společnosti. Pod písmenem b) je uvedeno: „*chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost*“, pod písmenem c) je uvedeno: „*uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony*“.

V zásadě směřuje jednání policistů v souladu s etickým kodexem k vytváření pozitivního obrazu o fungování, potřebnosti a důvěryhodnosti Policie České republiky, jak na straně samotných policistů, tak hlavně na straně občanů, tedy u veřejnosti. V tomto smyslu má jednání jednotlivých policistů dle etického kodexu vysoký kredit a jeho potřeba je nepochybná. Jsem toho názoru, že přístup k informační hodnotě kodexu má každý jednotlivý policista, například v tištěné verzi je volně dostupný na místních odděleních Policie ČR pod

² Etický kodex Policie České republiky, odstavec 1.

³ Etický kodex Policie České republiky, odstavec 2.

Správou Hl. m. Prahy. Kodex lze také snadno vyhledat v elektronické podobě na webových stránkách (například www.policie-cr.cz). Domnívám se tedy, že naprostá většina policistů je s informacemi kodexu seznámena a srozuměna, jak vlastním přičiněním tak i cestou pokynu k seznámení se s kodexem od nadřízených služebních funkcionářů. Přesto jsem v policejní praxi zaznamenal odchylky v projevech chování jednotlivých policistů od ideálů kodexu v takovém rozsahu, jakoby Etický kodex Policie ČR nikdy neviděli. Všiml jsem si, že mnoho policistů v přímém výkonu se při své službě občanům neztotožňuje zejména s principy třetího odstavce kodexu, kde je uvedeno: „Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je chovat se důstojně, jednat se všemi lidmi slušně a respektovat jejich důstojnost, uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní či hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin“. V dalším textu osvětlím, proč tomu tak asi je.

2.2 *Vlivy působící na vzájemný vztah*

Etický kodex Policie ČR je souborem principů, které by se měli projevovat především v preventivní a výchovné roli policie. Jako celek směřuje kodex k vytváření reprezentativního a kladného obrazu policie skrze kulturní chování jednotlivých policistů. Záleží na osobnosti konkrétního policisty do jaké míry uplatňuje principy kodexu ve svém chování. Zde se naplno uplatňují environmentální **vlivy působící jak na policistu tak i na občana**. Těmito vlivy jsou především **převzaté reakce kolegů v podobných situacích**, dále očekávání konkrétní reakce v konkrétních případech, **předsudky**, **xenofobie**, **strach** ze selhání či z následků. Pokud srovnáme působení vlivů na vztah policista + příslušník menšiny pojí se k výše vyjmenovaným vlivům ještě **antipatie**, **nacionalismus**, **kulturní rozdílnost**, neochota, **nevědomost** vyplívající z nezájmu a **zesměšňování**. Ne vždy se ovšem negativní environmentální vlivy v činnosti konkrétního policisty projeví. Je-li osobnostní a profesní zralost policisty natolik stabilní, že si uvědomuje rozhodující úlohu svého úsudku na řešení konkrétní situace, dokáže jmenované negativní vlivy potlačit či se od nich úplně odpoutat.

Uvedu zde příklad environmentálního působení, jak jsem jej zaznamenal při své policejní praxi. Vždy se jedná o interakci policisty s příslušníkem menšiny. Již při prvním vzájemném kontaktu mluví policista s příslušníkem menšiny nezdvořile, tyká mu, nezřídka ho oslovuje vulgárními výrazy, ponižuje ho. V důsledku toho se příslušník menšiny projevuje agresivně, neústupně, zatvrzele, dává najevo opovržení, strach. Výsledkem je vyhrocená

situace ovládaná emocemi na obou stranách. K nápravě a k pozitivnímu směřování vzájemné interakce stačí, když se policista projevuje autoritativně, ale zdvořile a slušně, takto pozitivně ovlivní průběh celého jednání. Pokud policista příslušníkovi menšiny dá najevo, že ho bere vážně a současně zaujme k jeho jednání neutrální, nezaujatý postoj, zbaví ho tak strachu a zmenší či zcela utlumí jeho agresivní projevy. Zde by nemělo platit rčení „na hrubý pytel hrubá záplata“, ale bylo by vhodné uplatňovat **doporučení pro pozitivní konstruktivní interakci:**

- a) **sebeovládání**, tj. nepřipustit emotivní vliv na mé chování, mít na paměti, že jsem profesionál;
- b) **umění naslouchat**, tj. nechat rozrušeného, vystrašeného i agresivního jedince sdělit co chce, aniž bych při tom mimikou či gestikulací zpochybňoval obsah jeho sdělení;
- c) **hovořit pomalu a důrazně**, ale nezvyšovat hlas jen z pozice síly, nýbrž kontrolovat hovor či úkony s chladnou hlavou;
- d) **argumentovat věcně**, tj. zdržet se zbytečného vyhrožování a poučování, hovořit o věcech, které mají vztah k projednávané události;
- e) **respektovat jedince**, tj. nesnižovat jeho důstojnost, mít na paměti, že i on je, stejně jako já, člověk.

V praxi jsem si ověřil, že dodržování výše uvedených doporučení má stoprocentně pozitivní dopad na průběh konkrétních interakčních působení, zejména na příslušníky romského etnika a občany Ukrajiny.

3 Analýza současného působení menšin na území ČR

3.1 *Kriminalita menšin*

V roce 2006 bylo na území ČR zjištěno celkem 336.446 trestných činů. Celkově bylo vyšetřováno a stíháno pro trestnou činnost 122.753 osob. 8.529 trestných činů spáchali příslušníci menšin (bez podílu romského etnika), což představuje 2,6 % ní podíl na celkové kriminalitě.

Nejvíce trestných činů spáchali občané Slovenské republiky (2.981 osob), následují občané Ukrajiny (1.384 osob), dále občané Vietnamu (659 osob), Poláci (370 osob) a další, což představuje 5,9 % ní podíl na trestně stíhaných osobách v roce 2006.⁴

Podíl romského etnika na páčání kriminality se statisticky neuvádí, tito jsou v celkovém monitoringu kriminality vedeni jako občané ČR. Všeobecné odhady uvádějí cca 60% ní podíl Romů na páčání obecné kriminality.

V roce 2006 se inspekce ministerstva vnitra, podle svého vyjádření (*Zpráva ministerstva vnitra o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v roce 2006*) nezabývala žádným případem trestné činnosti policisty s extremistickým, rasistickým či jinak xenofobním podtextem ve smyslu § 198, 198a), 259, 260, 261a) trestního zákona.⁵

Z výše uvedeného vyvozují, že příslušníci menšin s podílem na páčání obecné kriminality nepřevyšující tři procenta nezakládají důvod k obecně převažujícímu mínění části veřejnosti, že zástupci menšin jsou původci páčání většiny trestných činů. Stejně tak nelze stejné mínění potvrdit u Romů, neboť nejsou k dispozici věrohodné statistické výstupy, jejich podíl na kriminalitě ve výši 60% je pouze empiricky odhadován, nicméně se domnívám, že konkrétně u romského etnika jistá predispozice k páčání trestné činnosti, zejména majetkového charakteru, je doložitelná vlivem jejich sociálního postavení a také vlivem jejich kulturních specifíků, které uvedu v následujících kapitolách.

⁴ <http://www.mvcr.cz/dokument/2007/verejnyporadek/zprava06.pdf>, str. 11 (*on-line*, 15. květen 2007)

⁵ <http://www.mvcr.cz/dokument/2007/verejnyporadek/zprava06.pdf>, Příloha č. 2-str. 9 (*on-line*, 15. květen 2007)

3.2 *Jednotlivé menšiny v interakci*

Interakce menšin na území České republiky je dána především tradicí tedy historickou zkušeností a mírou životní aktivity. Jsou-li životní aktivity konkrétní menšiny mnohaleté, řídí se empirickými zvyklostmi, které zase zakládají tradiční rituály chování. Tyto rituály, specifické pro konkrétní menšinu, jsou určující pro vytváření veřejného mínění a profesně subjektivních náhledů (např. u příslušníků Policie ČR) na tyto menšiny. Z hlediska interakce mezi příslušníky Policie ČR a příslušníky menšin zde uvedu specifika Romů, Vietnamců, Slováků a Ukrajinců.

3.2.1 *Romské etnikum*

V souvislosti s romskou populací v ČR se v současnosti používá termín „Sociální vyloučení“, jímž je označován proces zbavování přístupu ke zdrojům, které jsou pro zapojení do všeobecných aktivit společnosti jako celku nezbytné. Sociální vyloučení se týká jak jednotlivých Romů tak i celých romských rodin a skupin. Toto vyloučení vzniká a probíhá buď spontánně anebo záměrně cílenou politikou konkrétní obce v konkrétní oblasti.⁶

Pominu-li jevy, které v komunitě Romů důsledkem sociálního vyloučení nastanou (nezaměstnanost, nevzdělanost, inklinace k páchání majetkové trestné činnosti, prostituce, lichva), lze pochopit, že interakce Romů s většinovou populací je samotnými Romy vnímána jako pro ně nepřátelská. Stejnou interakci vnímá většinová společnost předpojatě a vyvozuje závěr, že Romové jsou svým životním stylem, specifickou výchovou a kulturou predisponováni k životu na okraji společnosti. Lze tedy říci, že vzájemná interakce romské menšiny a většinové populace je ovlivněna na jedné straně předsudky a na straně druhé pocitem křivdy a sociálního vyloučení. Domnívám se, že subjektivní náhled jednotlivých příslušníků PČR se od náhledu většinové populace nikterak neliší a to i přesto, že by každý v současnosti služebně činný policista měl být poučen v přístupu k menšinám.

*„Sociálně vyloučení ztrácí snahu o řešení své situace, stávají se lhostejnými, propadají nejružnějším formám závislosti nebo svůj sociální vzestup založí na kriminální činnosti“.*⁷

⁶ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 20

⁷ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 31

„Sociálně vyloučení **Romové** vesměs postrádají povědomí o existenci práva jakožto systému norem, podle kterých je do jisté míry uspořádán chod společnosti. Lidé, žijící v takové nevědomosti, **znají jen jednotlivé konkrétní dopady práva na svůj život, které jsou většinou negativní. Pozitivní aspekty práva nevnímají, protože svá práva neznají, také nevědí o možnosti je hájit a nevyhledávají právní pomoc**“.⁷

„Při kontaktu se sociálně vyloučenými Romy je potřeba mít na zřeteli, že romská populace je vnitřně velmi různorodá a že ani sebepodrobnější popis životních podmínek či obvyklých kulturních praktik sociálně vyloučených Romů nemůže představovat obecný návod pro chápání všech těchto lidí. **Uplatňování jakékoli paušální představy o Romech může vést k fatálnímu nepochopení konkrétním situacím jednotlivých lidí a nakonec i k chybnému modelu policejní praxe**“.⁸

Osobně vnímám soužití Romů a české většinové populace jako problémové. Romové nás označují za citově chladné, vypočítavé, nadřazené, xenofobní a rasistické. Ale i my Romům většinou vytýkáme hlučnost, špatné sousedské vztahy, nevzdělanost, nízkou kvalifikaci, špatnou pracovní morálku, lenost, agresivitu, kriminalitu, prostituci. Mezi svými kolegy jsem zaznamenal tendence zobecňovat negativní vlastnosti jednotlivců a přisuzovat je Romům jako skupině. Z tohoto důvodu se mnoho mých kolegů chová vůči Romům předpojatě. Domnívám se ovšem, že takto by policista do interakce s Romem vstupovat neměl. Předpojatost některých policistů v přístupu k Romům přisuzuji jejich nevědomosti. Jsem toho názoru, že informovanost policistů a hlavně jejich školení v dané problematice je nedostačující, byť informace jsou dostupné, nicméně aktivita k seznámení se s nimi je ponechána na policistovi samém, na jeho zájmu a na jeho odpovědnosti.

V praxi jsem zaznamenal, že romská menšina je absolutně nejčastějším adresátem xenofobních výroků, zesměšňujících poznámek a odsudků ze strany jednotlivých policistů. Někteří policisté neváhají v soukromí mezi svými kolegy označit Romy za „*podlidi*“ či etnikum „*určené k likvidaci*“. Současně neopomenou pochválit rasistické aktivity hnutí *Skinheads*. Takovým vyjádřením některých mých kolegů lze do určité míry rozumět jako „siláckým řečem“ psychicky a sociálně neukotveného jedince, ovšem policisté, kteří takto hovoří o Romech jsou zcela jistě pod vlivem latentního rasismu, který je negativně ovlivňuje v každé interakci s příslušníkem menšin.

⁷ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 31

⁸ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 44

3.2.2 *Vietnamské etnikum*

Dle sociologického přístupu se v případě vietnamské komunity žijící u nás v České republice nejedná o národnostní menšinu. Vietnamské etnikum zde postrádá sociální, politické, ekonomické instituce. Ve skutečnosti se jedná o imigranty na základě dobrovolného přistěhovalectví při absenci občanské vazby na stát.⁹

*„Nejvýznamnějším rysem vietnamské komunity u nás je její uzavřenost, která je dána velkou odlišností kultury, ze které k nám Vietnamci přijíždějí“.*¹⁰

Vietnamci obecně projevují obavy a nedůvěru k oficiálním institucím vzhledem k tomu, že jejich obchodní zaměření je praktikováno dle asijských zvyklostí. Jsou si vědomi toho, že asijský způsob obchodu bez průkazné kontroly původu zboží je v rozporu se zákony platnými v České republice. Vzájemnou interakci Vietnamců a majoritního obyvatelstva můžeme vnímat dvěma způsoby. Prvním náhledem je oboustranná výhodnost interakce ve vztahu trhovec – zákazník. Snad každý z nás si alespoň jednou koupil něco ve vietnamské tržnici či vietnamském stánku nebo obchodě, aniž by řešil původ zboží, které kupuje. Naopak vzhledem k ceně zboží jsme srozuměni s tím, že zboží je buď padělané, pašované a neřešíme to. Toto naše chování, přesněji řečeno náš zájem o tzv. vietnamské zboží je pohonem pro hospodářskou kriminalitu, typickou pro vietnamské podnikání. Druhým náhledem je obava Vietnamců (řadových prodejců) ze zásahů státní moci ve vztahu trhovec podvodník – státní moc. V tomto bodě je vzájemná interakce vnímána samotnými Vietnamci jako pro ně vysloveně nepřátelská či je přímo poškozující. Nikdy jsem nebyl svědkem toho, že by se policista choval k příslušníkovi vietnamské komunity neslušně, povýšeně, arogantně, neprofesionálně. Stejně tak jsem nebyl svědkem toho, že by se příslušník vietnamského etnika choval jakkoliv špatně vůči policistovi, kromě případů, kdy zasahují příslušníci Celní správy při raziích v tržnicích a v tržních skladech. Pokud jsem hovořil o Vietnamcích s kolegy policisty, pozoroval jsem mírný despekt a jistou míru pohrdání Vietnamci žijícími u nás, respektive jejich způsobem života. Současně však kolegové přiznali, že každý z nich přesto využívá vietnamské tržnice a něco si tam občas koupí. Domnívám se, že policisté vnímají Vietnamce na našem území a jejich podnikání jako něco, co k naší republice patří. Když jsem se dotazoval svých kolegů, zdali by provoz vietnamských tržnic zakázali bylo-li by to v jejich

⁹ Mareš, M. a spol.: *Etnické menšiny a Česká politika*, CDK Brno 2004, str. 9, 10

¹⁰ Šišková, T.: *Menšiny a migranti v České republice*, PORTÁL Praha 2001, str. 104

moci či zda by Vietnamce do jednoho vyhostili z republiky, téměř všichni odpověděli záporně, tedy že nikoliv. Současně sdělili, že nepovažují Vietnamce za bezprostředně ohrožující bezpečnost v České republice. Pouze dva kolegové se o Vietnamcích vyjádřili přímo negativně. První řekl větu: „*Všechny bych je postřílel šmejdy zlodějský!*“, druhý řekl větu: „*Jsou to kurvy žlutý, poslal bych je domů!*“. Můj osobní názor je, že vzájemná interakce mezi Vietnamci a policisty ČR je ve většině případech ze strany policie profesionální, korektní, samozřejmě mimo případy policejních a celních razí.

Ještě jedno specifikum chci zmínit. Vietnamci nikdy neprosí. Oproti příslušníkům romské menšiny Vietnamci po státu nepožadují práci, dávky, úlevy, naopak lidem se podbízejí levným zbožím a co víc, v současnosti sami čím dál více zaměstnávají příslušníky většiny, tedy vytvářejí pracovní příležitosti.

3.2.3 Ukrajinské etnikum

„Více než 80 % ukrajinských pracovníků v ČR pochází ze západní části Ukrajiny či Podkarpatské Rusi, kde je vysoká nezaměstnanost a celkově špatná hospodářská situace. Významným fenoménem je aktivita tzv. klientů, zprostředkovatelů práce. Ti zajišťují pracovníkům česká víza, pracovní místo, ubytování a další služby, za které si účtují část z výdělku pracovníků. Klienti často odebírají pracovníkům doklady, což jim umožňuje je vydírat a udržovat v závislosti. I v případě legálního zaměstnání v ČR se pracovníci stávají terčem ukrajinských vyděračů, kterým musí platit za ochranu.“¹¹

„V roce 2001 bylo zjištěno 12.376 občanů Ukrajiny nelegálně pobývajících na území ČR, reálně však je jejich počet určitě vyšší.“¹²

Odhaduje se, že v ČR pracuje nelegálně několik desítek tisíc Ukrajinců. To je dáno tím, že ukrajinská pracovní síla se českému podnikateli vysoce vyplácí. Občan Ukrajiny pracuje za nižší mzdu, neprotestuje proti počtu pracovních hodin, pracuje i o víkendech, mnohdy za něho zaměstnavatel neodvádí daně. Svůj pobyt zde ukrajínští dělníci často legalizují pomocí živnostenského listu – potom nepotřebují pracovní povolení. Domnívám se, že interakce Ukrajinců s většinovou společností je tedy dána vzájemnou potřebností. Čeští

¹¹ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 61

¹² Novotná, H.: *Kdo jsem a kam patřím?*, SOFIS Praha 2005, str. 348

podnikatelé vnímají Ukrajince jako levnou námezdní sílu a nahlíží na ně s mírným despektem jako na „ty chudý“. Část většinové společnosti nahlíží na Ukrajince vyloženě nepřátelsky. Z části se domnívají, že ukrajinský pracovník je připravuje o pracovní místo a z části se jich bojí na základě všeobecně rozšířených názorů, polopravd a mýtů o tzv. „ukrajinské mafii“. Naproti tomu Ukrajinci pohlíží na Čechy dvěma směry. Z jedné strany jsou vděční za možnost vydělat si peníze a zabezpečit tak svou rodinu na Ukrajině a z druhé strany se cítí zneužívání či ponižování. Pokud se Ukrajinci na našem území něčeho bojí, tak kromě mafiánských praktik „klientů“, též Policie České republiky.

Dle mého soudu je interakce policistů a příslušníků ukrajinského etnika napjatá až nepřátelská. Policisté vnímají a nahlížejí Ukrajince vesměs předpojatě vzhledem k tomu, že se s nimi často setkávají v souvislosti s porušováním zákonů a pácháním trestné činnosti. V interakci s Policií ČR se Ukrajinci často chovají agresivně ve snaze zakrýt strach a obavy, protože jsou si vědomi negativního náhledu ze stran jednotlivých policistů. Vzájemná interakce je tedy vnímána negativně z obou stran. Domnívám se, že je to dáno nízkou vymahatelností práva v ČR, přesněji špatnou legislativou. Uvedu zde příklad: Ukrajinský občan je dodán policisty příslušným orgánům pro nelegální pobyt na území ČR. O dva dny později je tento ukrajinský občan zadržen pro podezření ze spáchání trestného činu. Policistům předloží rozhodnutí o povinnosti opustit Českou republiku ke stanovenému datu. Je téměř jisté, že tento Ukrajinec povinnost nesplní a republiku neopustí, jinými slovy, bude zde nadále nelegálně pracovat a páchat trestnou činnost. S vědomím tohoto policisté konstatují „po naší práci se šlape“ a obrátí svou nespokojenost se stavem věcí proti Ukrajincům.

3.2.4 Slovenské etnikum

Dle statistiky ministerstva práce a sociálních věcí pracovalo k dubnu 2007 v České republice 94.039 slovenských občanů.¹³

Na základě výše uvedeného čísla shledávám, že Slovákům se rozhodně vyplatí přicestovat do České republiky a nechat se zde zaměstnat. Většinová společnost na tyto aktivity Slováků nahlíží rozporuplně. Z jedné strany je vnímá stejně jako aktivity ukrajinské, tedy že Slováci zabírají Čechům pracovní místa, na straně druhé považují Češi Slováky za své

¹³ http://portal.mpsv.cz/sz/stat/zam_ciz_stat_prisl/dub_2007/cizinci_dle_statu, (on-line, 19 květen 2007)

„bratry“ vzhledem ke společné československé minulosti a také k absenci jazykové bariéry.

Interakci příslušníků Policie České republiky a občanů Slovenské republiky vnímám dvěma způsoby. Domnívám se, že ze strany policistů je přístup k občanům Slovenska korektní a profesionální, oproštěn od všech xenofobních vlivů a předsudků a to i přesto, že Slováci jsou nejpočetnějšími pachateli trestných činů na našem území, které jsou spáchány občany jiných států. Náhled či vnímání interakce s Policií ČR na straně Slováků již tak jednoznačný není. V případech interakce se Slováky, na kterých jsem se ve své policejní praxi podílel, jsem zaznamenal jejich xenofobní sklony, přesněji připravenost na to, že s nimi nebude zacházeno stejně jako s Čechy. Sami sebe stavěli do role těch, kteří nejsou v České republice vítáni. V důsledku toho příliš, řekl bych až důrazně zdůrazňují své nacionální cítění ve smyslu: „Já jsem hrdý Slovák, mějte to všichni na paměti!“. Tato nacionální demonstrace ve spojení s xenofobním očekáváním potom vede u lidí se sníženým prahem sociálního vnímání k projevům agresivity. Ve stejném duchu je potom reagováno ze strany policistů i když pouze v emoční hladině, tedy nikoliv verbálním či fyzickým atakem. Toto je mé subjektivní poznání. Domnívám se, že v obecné rovině probíhá interakce mezi příslušníky Policie ČR a občany Slovenska ve stejných intencích jako interakce policistů s příslušníky ostatní většinové společnosti.

4 Vliv specifík na subjektivní postoj policisty k příslušníkům menšin

4.1 *Vlivy versus emoce*

Výkon povolání policisty klade zvýšené nároky na psychickou stabilitu. Pro zachování co nejobjektivnějšího přístupu k výkonu policejních činností je nutné ukotvení konkrétních psychických postojů, zejména vědomé ovládnutí emocí. Je potřeba respektovat a přijmout roli neboli model chování, který musíme prezentovat v okamžiku, kdy vstupujeme do interakce s okolím ve jménu Policie ČR. Na tomto místě uvedu emoční vlivy, působící na rozhodování policisty, které je třeba dle mého názoru tzv. „držet na uzdě“, zejména pokud jde o jejich signální funkci.

Hněv (zlost) – dle „katastrofické teorie emocí“ dezorganizuje lidskou psychiku. **Strach** – způsobuje, že situaci vnímáme zkresleně, např. strach z toho, jak bude můj přístup k Romovi přijat a hodnocen mými kolegy policisty. **Agresivita** – snaha zakrýt strach neboli vnitřní rozhodnutí ustoupit vědomě překryjí vnějším útokem.¹⁴

Domnívám se, že negativní projevy emocí na straně policistů při interakci s příslušníky etnik **jsou** výrazně **spouštěny osobní frustrací** z jejich soukromých životů. Projevení emocí zde potom slouží jako zástupný ventil a uvolnění napětí.

Jedná se o tzv. „celkovou životní spokojenost“ (láska, zdraví, manželství, majetkové, sociální zázemí, zaměstnání), která je měřitelná. S klesající spokojeností narůstá frustrace.¹⁵

Jsem toho názoru, že emoce tendenčně ovlivňují policistu v interakci primárně, specifické vlivy z okolního prostředí až sekundárně, ovšem jen do okamžiku, kdy policista získá nad svými emocemi kontrolu. Poté se, dle mého názoru poměr obrací a chování policisty v interakci je primárně ovlivněno konkrétními specifiky konkrétních etnik. Bohužel ne každý policista je schopen své emoce kontrolovat či ovládat, ale měl by tak činit.

¹⁴ Nakonečný, M.: *Základy psychologie*, ACADEMIA Praha 2002, str. 419-420

¹⁵ Nakonečný, M.: *Základy psychologie*, ACADEMIA Praha 2002, str. 434

4.2 *Psychologické specifikum*

Psychologické specifikum zde uvedu na příkladu interakce Roma - policisty s ostatními policisty, který byl po dva roky mým kolegou na místním oddělení Policie ČR v Praze. Po svém zařazení na oddělení mu bylo některými policisty ihned naznačeno, že tam není vítán. Naprostá většina mých kolegů jednoznačně dala najevo, že ho nechťejí za partnera do hlídky. Důvod byl jediný – předsudek: „*Je to cikán a všichni víme, co jsou cikáni zač, nebudeme mu moci věřit, dostane nás do maléru, budeme muset hlídat i jeho, jak na nás budou koukat lidi?, atd.*“. Tento Rom (budu ho zde jmenovat Karel) nebyl žádný „hlupák“, uvědomoval si, že ho kolektiv policistů na oddělení programově předem nepřijal, uzavřel se tedy do sebe a začal si chodit stěžovat. Cítil se ukřivděný a ublížený. Po jeho stížnostech otevřená antipatie vůči němu ze strany kolegů ustala, zůstala ovšem latentní. Karel to cítil, jeho pocit křivdy přerostl v agresivní projevy chování a v sebelítost. V každé výtce viděl útok na svou osobu. Začal dělat chyby při plnění služebních povinností a následkem toho byl terčem posměchu. Vše vyvrcholilo jeho verbálním útokem na svého nadřízeného s agresivními projevy vůči zařízení služebny. Situace kolem Karla byla služebními funkcionáři vyhodnocena jako nestandardní a problémová v důsledku čehož bylo Karlovi umožněno převelení do jiného místa služebního působiště v místě jeho trvalého bydliště.

Na příkladu Karla chci demonstrovat psychologický dopad nevhodné interakce na chování a myšlení příslušníka menšiny. Hlavní roli zde sehráli předsudky na obou stranách, xenofobie, agresivita, nezájem, nevědomost a lhostejnost.

4.3 *Kulturní specifikum*

Kulturní specifikum nejvíce ovlivňuje interakci policistů s Romy. Romové velice těžce přijímají dané společenské normy chování. Je pro ně přirozené nepracovat, něco odcizit je pro ně normálním jevem. Kriminalitu nevnímají jako něco negativního, nýbrž jako přijatelný zdroj profitu. Jejich děti přijímají podobné jednání jako obecnou normu chování. Pokud jsou nuceni vejít v kontakt s policistou, staví sami sebe do role těch, kterým je ubližováno či kteří nejsou pochopeni. Tradičně upřednostňují osobní *image* ve svém společenství nad přizpůsobením se obecně platným společenským normám a zákonům. Z osobní zkušenosti vím, že vysokého kreditu ve svém společenství dosáhne Rom například tím, že získá větší majetek všemi možnými způsoby jenom ne prací, kterou většina Romů považuje za poslední

možnost, jak zajistit svůj ekonomický profit nutný k přežití. Vzdělání přisuzují pramalou roli, což se odráží ve ztížené komunikaci s policisty, kdy se nejvíce u Romů projevuje arogance, drzost a strach. Současně tak v některých policistech vzbuzují pocit nadřazenosti a posměch vůči sobě.

4.4 Náboženské specifikum

Vliv náboženství lze vysledovat v interakci policistů s Ukrajinci a s Rusy. Téměř všichni příslušníci obou těchto skupin jsou pravoslavného vyznání a praktikují tradiční roli muže a církve jako vůdce rodiny a společenství. V České republice jsou konfrontováni s katolicismem, který je pro ně cizí. Proto obecně nemají k Čechům důvěru a spoléhají se téměř výlučně na sebe a na své krajany. Do kontaktu s policistou vstupují s nedůvěrou, Ukrajinci též na rozdíl od Rusů se strachem. Ze strany policistů očekávají útok a špatné zacházení.

U Romů je zjištěna inklinace k různým sektám, především ke Svědkům Jehovovým, která pramení z nízké vzdělanosti a mizivého všeobecného přehledu Romů.¹⁶

V dalším se zmíním o Islámu v kapitole věnované terorismu.

4.5 Společenské specifikum

Společenské klima reflektuje vnímání jednotlivců všech společenských témat, rovněž tedy i náhled na problematiku menšin. Mluvím-li zde o společnosti, mám na mysli společenství sousedů, příbuzných, kolegů v zaměstnání, spolužáků, přátel, lidí se kterými se stýkáme v každodenním životě apod. Obecně si myslíme, že menšiny se nechtějí přizpůsobit většině, zlobíme se proto na ně a někdy se dokonce cítíme diskriminováni, to v případech, kdy si klademe otázky typu: „*Proč cikán dostane od města byt a já nikoliv?; Proč můj soused zaměstná pět Ukrajinců a pro mne práci nemá?; Proč stát zaplatí operaci srdce iráckému dítěti a mému dítěti nezaplatí ani léky? atd*“. Takovéto otázky vedou k tomu, že se obecně ve společnosti vyjadřujeme o příslušnících menšin negativně, vyhýbáme se kontaktu s nimi, dáváme jim najevo, že je mezi sebou nechceme, že jsou jiní než my, že mezi nás nepatří,

¹⁶ Hirt, T. a kol.: *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, str. 42

že jsou na okraji společnosti (srovnej s kap. 11.5, otázka č. 27). Vyznáváme jiné hodnoty, věříme předsudkům, na základě kterých zástupce menšin vnímáme.

Takovýto společenský náhled na menšiny si sebou přinášejí i policisté do svých profesních činností a zcela nepochybně jsou jím ovlivňováni, protože hodnoty které vyznáváme se liší od hodnot, které vyznávají zástupci menšin, zejména Romové a Ukrajinci. Uvědomujeme si, že s menšinami jsou ve větší míře spojeny některé negativní jevy (kriminalita, mezinárodní mafie, drogy apod.) ale už nechceme vidět, že tyto jevy jsou spojeny s jednotlivci nikoliv s menšinami jako celky a dáváme je tedy do „jednoho pytle“, se kterým nechceme mít, pokud možno, nic společného. Domnívám se, že žádný policista se neubrání takovémuto vlivu společenského klima, nicméně může a měl by tento vliv korigovat či usměrňovat (v ideálním případě by s ním neměl být srozuměn) tak, aby se nezpronevřil svému prvotnímu poslání, tj. službě veřejnosti a tedy i službě příslušníkům menšin.

4.6 *Terorismus jako importující jev s menšinami*

*„Smyslem nastolení teroru je vytvořit extrémně silný psychický nátlak na jednotlivce či skupiny obyvatelstva. Jedná se o cílevědomé používání organizovaného násilí proti objektům, věcem nebo osobám, které nejsou zainteresované na cíli teroristů, za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů“.*¹⁷

V duchu této práce poukazuji na terorismus z hlediska ideologií menšinových skupin působících v Evropě s potencionálním záběrem území České republiky. Jedná se o následující organizace:

Al Fatah - radikální, ultralevicová, s nepřátelským postojem vůči umírněným arabským režimům. Hlavní sídlo organizace je v Libanonu. Cílem je vytvoření nezávislého palestinského státu. Organizace používá pumové útoky, únosy letadel a atentáty.¹⁸

Al Jihad – islámsky radikální, s cílem vytvořit čistě islámské republiky, kde budou žít pouze muslimové. Hlavní sídlo organizace není známo. Používají hlavně bomby a výbušniny, které umisťují do automobilů, únosy letadel a vraždy.¹⁸

¹⁷ Chmelík, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, LINDE Praha 2001, str. 26 – 27

¹⁸ Chmelík, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, LINDE Praha 2001, str. 165 až 167

Lidová fronta pro osvobození Palestiny – levicově zaměřená, s hlavním sídlem v Damašku. Cílem je vytvoření nezávislého palestinského státu a boj proti sionistům a jejich přívržencům na celém světě. Organizace se specializuje na tzv. partyzánský způsob boje, zejména na letištích celého světa.¹⁸

Hizballáh – antikapitalistická, antisionistická, revolučně radikální. Hlavní sídlo má v Bejrútu. Specializuje se na obchod se zbraněmi, s výbušninami, s drogami a na únosy osob.¹⁸

Frakce Rudé armády – zločinně zaměřená na získávání finančních prostředků, se sídlem v SRN. Teroristické útoky směřují proti objektům NATO a proti německým průmyslníkům či představitelům státní správy. Používají organizované loupeže, přepadávání a vraždy.¹⁸

Brigate rosse – extrémně násilnická, ultralevicová, zločinně zaměřená na získávání finančních prostředků, se sídlem v Itálii. Používají loupeže a vraždy.¹⁸

Irská republikánská armáda – protianglicky zaměřená s cílem odtrhnout Severní Irsko od Velké Británie. Organizačně je napojena na Lybii, odkud odebírá zbraně, munici a výbušniny. Používají pumové útoky, přepadávání a vraždy.¹⁸

ETA – ultralevicová, nemá jasnou strukturu. Cílem je vytvoření samostatného baskického státu ve Španělsku.¹⁸

Obecně převažuje mínění, že hlavním určujícím hybatelem teroristických akcí v Evropě, ať již provedených či hrozících, je organizace *Al Kajda*. Tato obecně rozšířená domněnka však nebyla nikdy věrohodně potvrzena a dle mého názoru je živena pouze americkou politickou propagandou. Naproti tomu výše jmenované teroristické organizace v Evropě prokazatelně působí a nebezpečí plynoucí z jejich činností je reálné i na území České republiky. Míru pravděpodobnosti či aktuální riziko teroristického útoku v České republice nelze určit na základě dostupných informací, neboť toto je předmětem zpravodajských služeb, které upozorňují až na konkrétní hrozící nebezpečí konkrétně možného teroristického útoku.

Vzhledem k tomu, že k terorismu se rádi vyjadřují veřejně různí političtí představitelé, rádo by odborně a fundovaně, vzniká zde velký prostor pro různé spekulace a teorie, což se následně odrazí skrze média ve veřejném mínění, které je tímto účelově manipulováno. Terorismus jako importující jev s menšinami je dán především volným a svobodným vstupem

¹⁸ Chmelík, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, LINDE Praha 2001, str. 165 až 167

osob na území České republiky, tedy i těch osob, které jsou členy teroristických organizací či jsou s těmito organizacemi jakkoliv spojené. Monitoring a vyhodnocování aktivit zejména nábožensky a politicky radikálních příslušníků menšin na našem území je součástí aktivní bezpečnostní politiky státu, především zpravodajských služeb a Policie ČR.

V této souvislosti se dlouhodobě projevují aktivity tzv. *ruské mafie* (latentně v hospodářské a ekonomické oblasti), které mezi obyvatelstvem dosahují „věhlasu“ srovnatelného s tradiční italskou mafií.¹⁹

Osobně se domnívám, že role tzv. *ruské mafie* na území ČR je spíše ve folklorní rovině, objektivně nelze dát rovnítko mezi aktivity Rusů a aktivity teroristů, i když je nepochybné, že kterákoliv mafie na světě užívá i terorismu jako jednoho z prostředků k dosažení cílů. Domnívám se, že náhled policistů na terorismus se neliší od náhledu širší veřejnosti, pouze jsem pozoroval mírně xenofobní chování u jednotlivců spojené s předsudkem: „*Když je někdo muslim, je také určitě fanatik a terorista!*“. Osobně vnímám tento předsudek jako produkt politické propagandy a domnívám se, že terorismus jako takový nemá významnější vliv na interakci policistů s vyznavači islámu, přesněji s muslimy.

¹⁹ Šišková, T.: *Menšiny a migranti v České republice*, PORTÁL Praha 2001, str. 74

5 Nástin a odhad vývoje vzdělávání policistů v problematice menšin

Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období 2006 – 2007, která je dostupná na webových stránkách Ministerstva vnitra, zahrnuje plán vzdělávání policistů v problematice práce ve vztahu k menšinám a předpokládá postupné absolvování kurzů „multikulturní výchovy“ všemi příslušníky PČR v přímém výkonu služby na všech školních policejních střediscích v ČR.

Doposud jsem se ve své policejní praxi nesetkal s kolegou, který by zmíněný nebo obdobný kurz absolvoval. Velmi pozitivním a užitečným shledávám distribuci publikace s názvem „*Policista v multikulturním prostředí*“ do rukou každého policisty v přímém výkonu služby pod Správou hl. m. Prahy. Publikace sice neobsahuje konkrétní návody pro konkrétní interakce, ale velice přehledně a srozumitelně objasňuje meritum problematiky menšin. Jejím cílem je pomoci pochopit a vzít na vědomí kulturní a sociální odlišnosti menšin.

Nastínil jsem, že v teoretické rovině existuje aktivní práce či politika nebo působení na zkvalitnění interakce policistů s příslušníky menšin, viz národní strategie či publikace. Pro praktické působení či realizování teoretické strategie odhaduji ne příliš konsistentní vývoj. Domnívám se, že zde dochází „k zastavení se v půli cesty“, přesněji řečeno existuje strategie, existují publikace, existují studie, které jsou zpřístupněny – zveřejněny a tím to končí. Dále se obecně předpokládá, že policisté sami se budou na základě tohoto vzdělávat, informovat se či z těchto zdrojů čerpat. Tvrdím zde, že právě toto policisté až na výjimky neudělají. V praxi jsem si ověřil a v praktické části této práce budu chtít dokázat, že policisté sami od sebe neprojeví předpokládanou aktivitu a nebudou informace čerpat i přesto, že zdroje informací jsou k dispozici. Přesněji řečeno policisty sebevzdělávání v oblasti menšin nezajímá, jsou přesvědčení, že dostatečně vědí, jak postupovat v interakci s příslušníky menšin. Toto své tvrzení, které se samozřejmě netýká všech policistů plošně, se pokusím potvrdit v praktickém výzkumu. Odhaduji, že současný asynchronní stav teorie a praxe v oblasti přetrvává ještě několik let, mimo jiné i proto, že interakce policistů a příslušníků menšinových skupin nepatří mezi prioritní témata edukačního působení na příslušníky policie.

6 Východisko pro praktický výzkum

Policisté v přímém výkonu služby v Praze se téměř každodenně setkávají se zástupci menšin, kteří byli vychováni v různých prostředích a podmínkách, vyznávají různá náboženství, ideologie či žijí dle pravidel svých společenství. Vzájemná interakce těchto lidí s policisty je nevyhnutelná a vzhledem k odstraňování hranic všeho druhu (územních, kulturních, ekonomických) bude nabývat na intenzitě. I proto současnou Českou republiku vnímám jako multikulturní společnost.

V této práci sleduji interakci z hlediska policisty, protože sám jsem policistou a proto, že policista zastupuje represivní moc státu. Je úplně jedno, zda se jedná o agresivního Roma – pachatele trestné činnosti, či o „špinavého a smradlavého“ Ukrajince, policista je vždy ten, kdo primárně ovlivňuje průběh interakce v negativním i v pozitivním smyslu.

V předcházejících kapitolách jsem se pokusil charakterizovat vlivy, které nejvíce ovlivňují policistu v přímém výkonu služby při jednání se zástupci menšin. Popsal jsem ty početně největší menšiny na našem území, tedy Vietnamce, Ukrajince, Slováky a Romy.

Ve svém osobním i profesním životě jsem se mnohokrát setkal se zástupci těchto menšin. Při těchto setkáních jsem vždy jasně viděl a cítil, že vzájemná interakce začala nejdříve „v hlavě“, tj. první slovo měli emoce pozitivní i negativní, druhé slovo měli předsudky a třetí slovo měl vizuální vjem. Až jako poslední se přihlásili objektivní důvody interakce. Vždy jsem se snažil emoce a předsudky potlačovat abych sám sebe negativně neovlivňoval již předem a to i při setkání s pachatelem trestné činnosti. K tomuto používám pomůcku, kdy si v duchu řeknu větu: „*Kdo jsi Ty sám, že chceš soudit druhého člověka?*“. Sám nejsem bez chyby a snažím se tedy nesoudit již předem chyby druhého, byť jsou třeba zcela zjevné. V policejní praxi jsem zaznamenal mnoho takovýchto odsudků na základě předsudků u některých mých kolegů policistů.

Jelikož výše uvedené chování některých policistů neshledávám správným jak z lidského, tak především z profesního hlediska (srovnej s kap. 2.1), rozhodl jsem se téma interakce policistů s příslušníky menšin zpracovat prakticky formou dotazníku. K tomuto jsem stanovil hypotézy (srovnej s kap. 6.2), které kopírují můj současný názor či náhled na dané téma. Z výstupu šetření předkládám v závěru práce doporučení pro praktickou realizaci s cílem zlepšit přístup policistů k příslušníkům menšin.

7 Cíl šetření a pracovní hypotézy

7.1 Cíl šetření

Cílem praktického výzkumu je zjistit na vybraném vzorku respondentů (policistů či policistek) jejich subjektivní vnímání sociálních a kulturních odlišností v interakci s příslušníky menšin, taktéž jejich informovanost a zájem ve jmenované problematice. Na základě získaných odpovědí na otázky v dotazníkovém šetření se pokusím analyticky vyvodit, potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy.

7.2 Hypotézy a zdůvodnění

Hypotéza 1 (dále jen H1):

H1

Policisté a policistky se málo orientují anebo se neorientují vůbec v problematice menšin na území České republiky.

Zdůvodnění H1:

Domnívám se na základě svého pozorování v policejní praxi, že policisté nemají zájem se blíže seznámit s problematikou menšin, jsou toho názoru, že jsou dostatečně informovaní a nepovažují proškolení v dané problematice za nutné.

Doc. Buriánek uvádí ve svém sociologickém výzkumu, zaměřeném na vztah Policie ČR a menšin v ČR, v závěrečné zprávě z července roku 2004, následující: „*Zatím se ukazuje, že policisté se v postojích příliš neliší od české veřejnosti. Hlavním problémem zůstává vztah k Romům, vztahy k ostatním menšinám se nejeví jako problémové*“.²¹

Konkrétní aktivity Policie ČR v oblasti přístupu k menšinám jsou policisty málokdy hodnoceny jako účinné, nejlépe vycházejí individuální aktivity jednotlivých policistů, ale právě těch je méně.²²

²¹ <http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny.pdf>, str. 13 (on-line, 09. srpen 2007)

²² <http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny.pdf>, str. 12 (on-line, 09. srpen 2007)

Hypotéza 2 (dále jen H2):

H2

Policisté a policistky jsou nedostatečně vzděláváni v problematice menšin.

Zdůvodnění H2:

Ve své policejní praxi jsem až na výjimky nepotkal kolegu či kolegyni, kteří by někdy absolvovali školení, kurz či instruktáž k tématu interakce jednotlivých policistů s příslušníkem menšiny.

Již jmenovaný Dr. Buriánek v oddíle VI. *Závěry a doporučení* závěrečné zprávy svého výzkumu uvádí: „*Důležité je dále zvyšovat připravenost příslušníků Policie ČR na komunikaci s menšinami (ve smyslu kulturním, psychologickém, alespoň z části také jazykovém), spolupracovat s vládními i nevládními organizacemi*“.²³

Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období 2006-2007, která je dostupná na webových stránkách Ministerstva vnitra, uvádí v pododdíle 2.1 *Vzdělávání a formování kariéry policistů* následující: „*Prioritou v oblasti interkulturního vzdělávání zůstává i nadále příprava policejního managementu a příslušníků služby cizinecké a pohraniční policie (SCCP)*“.²⁴

Ve jmenované strategii PČR ve vztahu k menšinám je též uvedeno: „**Policisté jednají s menšinami pod několikerým tlakem a svou připravenost pro takto náročnou práci hodnotí jako nedostatečnou.** Za klíčové aspekty považují komunikaci, překonání předsudků a přibližování se druhé straně“.²⁵

²³ <http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny.pdf>, str. 53 (on-line, 10. srpen 2007)

²⁴ http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf, str. 7 (on-line, 10. srpen 2007)

²⁵ http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf, str. 6 (on-line, 10. srpen 2007)

Hypotéza 3 (dále jen H3):

H3

Policisté a policistky zaujmají k příslušníkům menšin, zejména k Romům, vyhraněný až xenofobní postoj.

Zdůvodnění H3:

Jsem toho názoru, že policisté a policistky příliš snadno přebírají do svých názorů na příslušníky menšin názor většinové společnosti, který menšinám přisuzuje kriminální predispozici a který je doprovázen mírnou xenofobií, dílem ze strachu, dílem z neznalosti, dílem empiricky. V praxi jsem vyzoroval, že většina mých kolegů je pro zachování modelu sociálního vyloučení příslušníků menšin.

Doc. Buriánek ve zprávě z výzkumu vyvozuje v oddíle I., odstavec 3. *Postoje k menšinám*: „V celé populaci jsou nejméně sympatičtí neonacisté a skinheads, zatímco policisté označují jako nejhorší narkomany a Romy.“²⁶

Již jmenovaná strategie pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro období 2006-7 konstatuje (s odvoláním na závěrečnou zprávu výzkumu Dr. Buriánka) v pododdíle 2.3 *Monitoring xenofobní hodnotové orientace policistů* následující: „Většina policistů přiznává, že lepší komunikaci mezi policií a menšinami brání kromě oboustranně negativních zkušeností také předsudky na obou stranách.“²⁷

Alarmujícím se jeví, že 28 % respondentů-policistů považuje rasově nebo etnicky motivované násilí za jeden z nástrojů pro zastrašení a omezení kriminality příslušníků menšin. 79 % policistů takto motivované násilí vůči menšinám bagatelizuje jako spíše ojedinělé.²⁷

²⁶ <http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny.pdf>, str. 7 (on-line, 10. srpen 2007)

²⁷ http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf, str. 13 (on-line, 11 srpen 2007)

Hypotéza 4 (dále jen H4):

H4

Policisté a policistky staví svou nacionální identitu mimo prostor s integrovanými menšinami, jejich postoj k příslušníkům menšin je formován environmentálně při absenci edukačního působení.

Zdůvodnění H4:

Domnívám se, že nacionální projevy lze zaznamenat u policistů a policistek na prvním místě ve vztahu ke sportovním úspěchům ČR a na druhém místě ve vztahu k příslušníkům menšin. Téměř žádný z policistů si nepřeje v místě svého trvalého bydliště mít za souseda např. Romy. Nacionalismus jako postoj zde plní funkci pojítka mezi osobním a profesním náhledem policistů na menšiny. Díky nacionalismu převažují předsudky nad edukačním působením.

*„V problematice vztahu policie ČR k menšinám se ukazuje jako nezbytné prohloubení základních sociálních kompetencí přípravou, která by pokrývala téma rasové rovnosti, lidských práv, hodnotových orientací a kulturních specifík příslušníků menšin. Aplikace těchto kompetencí klade na policistu vysoké etické nároky, avšak pro úspěšnou implementaci opatření policejní práce ve vztahu k menšinám se jedná o nezbytný předpoklad“.*²⁸

Ministerstvo vnitra ČR a Policie ČR se v následujících dvou letech, kromě jiného, zaměří na důsledné uplatňování antidiskriminačních postupů v policejní práci a především systému kontroly chování policistů s ohledem na případné xenofobní a rasistické projevy, což byla dosud oblast s malými výsledky.²⁹

²⁸ http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf, str. 13 (on-line, 10. srpen 2007)

²⁹ http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf, str. 29 (on-line, 21. srpen 2007)

8 Popis šetření

8.1 Výzkumný terén

Šetření bylo provedeno roku 2007 v období měsíců červen až srpen na území Hlavního města Prahy: rozloha - 496 km², počet obyvatel - 1.176 592 (k 30.06.2005).

8.2 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek respondentů tvořilo 49 osob, tj. 4 policistky a 45 policistů ve služebním poměru pod Správou Hl. m. Prahy. Všem 49 respondentům jsem osobně předal dotazník (příloha č. 2) s písemným oslovením (příloha č. 1). Dotazníkové šetření jsem zvolil pro jeho nenáročnost a rychlost s ohledem na pracovní vytížení respondentů. K bližšímu určení respondentů sloužily otázky č. 1 až 7. Následující tabulky upřesňují jednotlivé charakteristiky.

Tabulka I : Rozdělení respondentů dle věku

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
20 - 30	37	75,5
31 - 45	9	18,4
46 - 60	3	6,1
Celkem	49	100,0

Tabulka II : Rozdělení respondentů dle dosaženého vzdělání

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
Středoškolské	44	89,8
Vyšší odborné	2	4,1
Vysokoškolské	3	6,1
Celkem	49	100,0

Tabulka III : Rozdělení respondentů dle odsloužených let

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Méně než 3 roky</i>	25	51,0
<i>Více než 3 roky</i>	15	30,6
<i>Více než 10 let</i>	9	18,4
<i>Celkem</i>	49	100,0

Tabulka IV : Rozdělení respondentů dle typu trvalého bydliště

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Ve městě</i>	39	79,6
<i>Na venkově</i>	10	20,4
<i>Celkem</i>	49	100,0

Tabulka V : Rozdělení respondentů dle funkčního zařazení

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Hlídková činnost</i>	34	69,4
<i>Zpracovávání nápadu TČ</i>	5	10,2
<i>Dozorčí služba</i>	4	8,2
<i>Vedoucí funkce</i>	6	12,2
<i>Celkem</i>	49	100,0

Tabulka VI : Rozdělení respondentů dle výkonu policejních činností

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Převážně v terénu</i>	32	65,3
<i>Pouze v kanceláři</i>	3	6,1
<i>Rovnoměrně v terénu i v kanceláři</i>	14	28,6
<i>Celkem</i>	49	100,0

9 Metody a techniky sběru dat

9.1 *Sociální šetření*

V rámci sociálního šetření jsem provedl tzv. kvantitativní výzkum (používá k výstupu kvantifikační postupy), při použití explorativní metody sběru dat na vybraných respondentech – uniformovaných policistech služby pořádkové policie, sloužících pod Správou Hl. m. Prahy. Výsledky byly zpracovány tzv. matematicko-statistickou metodou.

9.2 *Technika sběru dat*

Tam, kde potřebujeme získat odpovědi na tytéž otázky od velkého počtu lidí, je výhodné zadat otázky simultánně formou dotazníku.

*„Dotazníková metoda je shromažďování informací od dotazovaných osob a je určena pro hromadné získávání údajů“.*³⁰

Výzkumnou metodu dotazníku jsem zvolil pro její rychlost a nenáročnost. Dotazník obsahuje dvacet osm otázek sledujících čtyři stanovené hypotézy, z toho sedm otázek je identifikačních. Dotazník obsahuje uzavřené i otevřené otázky a jednu otázku s výzvou k volnému vyjádření k tématu. Obsahová analýza sleduje psychosociální postoje a možný profesní vliv policistů a policistek v interakci se zástupci menšinových skupin.

³⁰ Somr, M: *Úvod do metodologie a metod výzkumu*, České Budějovice 2006, str. 16

10 Zdůvodnění otázek dotazníku

Otázky souvztažné k H1

Otázka č. 10 (uzavřená): *Jak nahlížíte na problematiku menšin?*

Otázka sleduje osobní či profesní zájem respondenta o danou problematiku a případnou orientaci v ní.

Otázka č. 12 (uzavřená): *Jak by jste charakterizoval/a Váš postoj k menšinám?*

Otázka má zjistit emoční nastavení respondenta vůči menšinám, zejména má zjistit kladnou či zápornou polaritu náhledu na menšiny.

Otázka č. 13 (uzavřená): *Pracoval/a jste s marginálními skupinami před tím, než jste začal/a sloužit u PČR?*

Otázka mapuje empirické vlivy na smýšlení respondenta o menšinách, nezátížené vlivy současně vykonávané profese.

Otázka č. 14 (uzavřená): *Jaké máte zkušenosti ve styku s marginálními skupinami?*

Otázka mapuje obecně míru objektivitu náhledu respondenta na zástupce menšin.

Otázka č. 15 (uzavřená): *Zkušenosti ze styku s marginálními skupinami máte:*

Otázka sleduje pozitivní a negativní zkušenost respondenta ze styku s příslušníky menšin.

Otázka č. 19 (uzavřená): *Domníváte se, že jsou menšiny vůči většině příliš zvýhodňovány?*

Otázka sleduje míru sociální tolerance respondenta a také případný vliv předsudků v jeho soudech o menšinách.

Otázka č. 20 (otevřená): *Pokud jste v otázce č. 19 odpověděli „ano“, uveďte, jaké zvýhodnění máte na mysli?*

Otázka zjišťuje konkrétní názor respondenta, má souvztažnost též k H3.

Otázky souvztažné k H2

Otázka č.11 (uzavřená): *Absolvoval/a jste nějaké školení zaměřené na styk a jednání s menšinami?*

Otázka zjišťuje do jaké míry bylo na respondenta edukačně působeno v dané oblasti.

Otázka č. 18 (uzavřená): *Pokud musíte přijmout rozhodnutí při styku s příslušníkem menšiny:*

Otázka zjišťuje míru sebedůvěry a kompetence při rozhodování, potažmo také míru orientace v problematice.

Otázky souvztažné k H3

Otázka č. 16 (uzavřená): *Pokud se profesně setkáte s příslušníkem menšiny, oslovujete ho:*

Otázka zjišťuje míru etiky respondenta při jednání s příslušníkem menšiny a rovněž jeho morální povědomí či míru tzv. komplexu nadřazenosti.

Otázka č. 17 (uzavřená): *Cítíte se v pozici policisty při jednání s příslušníkem menšiny dobře?*

Otázka zjišťuje emoční dopad na respondenta (tzv. vyvedení z míry) při styku s příslušníkem menšiny a potažmo jeho latentní xenofobii.

Otázka č. 23 (uzavřená): *Setkal/a jste se Vy osobně se šikanováním či s diskriminačním chováním policisty vůči příslušníkovi menšiny?*

Otázka mapuje objektivní vnímavost respondenta k chování kolegů vůči příslušníkům menšin a rovněž zjišťuje jeho empirické povědomí o rasismu.

Otázka č. 24 (uzavřená): *Byl/a jste někdy při styku s příslušníkem menšiny vůči němu agresivní?*

Otázka zjišťuje agresivitu respondenta a potažmo jeho latentní rasismus.

Otázka č. 25 (otevřená): *Pokud jste v otázce č. 24 odpověděli „ano“, uveďte proč?*

Otázka zjišťuje konkrétní důvod agresivity respondenta a také jeho psychickou vyzrálost či míru sebevědomí, profesní i osobní.

Otázky souvztažné k H4

Otázka č. 8 (uzavřená): *Svou profesi vnímáte jako:*

Otázka zjišťuje postoj k sobě samému, nastavuje zrcadlo, které odráží psychosociální ukotvení respondenta.

Otázka č. 9 (uzavřená): *Jak jste celkově spokojen s prací u PČR ?*

Otázka zjišťuje osobní subjektivní spokojenost či nespokojenost, která má významný vliv na myšlení a konání respondenta.

Otázka č. 21 (uzavřená): *Máte nacionální cítění?, jste hrdí na to, že jste Čech/Češka?*

Otázka mapuje míru nacionalismu a také národní hrdosti respondenta, taktéž zjišťuje jeho vztah k symbolům identity.

Otázka č. 22 (otevřená): *Pokud jste v otázce č. 21 odpověděli „ano“ či „ne“, uveďte proč?*

Otázka zjišťuje konkrétní důvod.

Otázka č. 26 (uzavřená): *Souhlasíte s tvrzením, že „každý cikán je predisponován k páčání TČ“ ?*

Otázka zjišťuje subjektivní míru zatížení předsudky, ale také schopnost objektivního vnímání predispozic příslušníků menšin ve vztahu ke kriminalitě, které vyplívají z jejich sociálního vyloučení.

Otázka č. 27 (uzavřená): *Ve vztahu k menšinám je podle Vašeho názoru lepší:*

Tato otázka navazuje na otázku č. 26, zjišťuje míru informovanosti respondenta, jeho vnímání dané problematiky a osobní postoj k menšinám s kladnou či zápornou indicií.

Otázka souvztažná ke všem hypotézám

Otázka č. 28 (otevřená): *Zde Vám nabízím prostor pro vyjádření soukromého či profesionálního postřehu či názoru na problematiku menšin:*

Tato závěrečná otázka má za úkol pojmout či zachytit odpovědi k tématu, ke kterým nebyl vznesen dotaz. Otázka dává možnost vyjádřit se k tématu subjektivně svými slovy a zdůraznit to, co považuje respondent v tématu za důležité.

Sdělení respondenta v této otázce se pojí ke všem otázkám dotazníku kromě otázek identifikačních. I nevyjádření se v otázce identifikuje zájem respondenta o problematiku menšin.

11 Prezentace a interpretace výsledků šetření

11.1 Identifikace respondentů

75,5 % respondentů, kteří odpověděli na otázky v dotazníku je ve věku do 30 let. Jedná se většinou o mladé lidi, na které bylo edukačně působeno převážně v tzv. porevoluční době.

89,8 % respondentů má středoškolské vzdělání, vysokoškolské 6,1 %. Stupeň vzdělání odpovídá funkčnímu zařazení respondentů u PČR.

79,6 % respondentů žije trvale ve městě. Jejich kontakty, vizuální nebo osobní se zástupci menšin jsou pro tyto lidi běžným jevem.

51,0 % z nich slouží u PČR méně než 3 roky, pouze 18,4 % slouží déle než 10 let. Toto kopíruje věkové zastoupení respondentů a sděluje, že více než polovina respondentů zatím pravděpodobně nemá takovou profesní zkušenost s příslušníky menšin, která by jim pomáhala při aktuální interakci.

69,4 % respondentů vykonává hlídkovou činnost. Jejich interakce s příslušníky menšin je tedy vysoce pravděpodobná i proto, že 65,3 % všech respondentů vykonává policejní činnost převážně v terénu (na ulici) a 28,6 % rovnoměrně v terénu i v kanceláři.

Další rozdělení respondentů je zpracováno v tabulkách I. až VI. (podkapitola 7.2)

11.2 Otázky k hypotéze 1(H1)

Otázka č. 10: *Jak nahlížíte na problematiku menšin?*

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Orientuji se v ní, zajímá mne</i>	13	26,5
<i>Nezajímá mne, je mi lhostejná</i>	7	14,3
<i>Domnívám se, že menšiny jsou příliš zvýhodňovány</i>	29	59,2
<i>Celkem</i>	49	100,0

Největší část respondentů, konkrétně 59,2 % se staví k menšinám s negativní polaritou. Jsou toho názoru, že menšiny užívají nadbytečných výhod oproti většinové populaci, když se domnívají, že příslušníci menšin jsou příjemci tzv. pozitivní diskriminace. Pro 14,3 % respondentů nepředstavují menšiny téma, kterým je nutné se zabývat. Tato otázka

nepotvrdila stanovenou hypotézu, jelikož pouze 14,3 % respondentů se neorientuje v problematice menšin a nemá o to ani zájem.

H1 vyvrácena

Otázka č. 12: *Jak by jste charakterizoval/a Váš postoj k menšinám?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Přátelský</i>	5	10,2
<i>Respektuji je</i>	17	34,7
<i>Pouze profesionální</i>	23	46,9
<i>Napjatý až vyhraněný</i>	4	8,2
<i>Celkem</i>	49	100,0

Pouze profesionální postoj 46,9 % všech respondentů plně odpovídá mému předpokladu, že respondenti se zajímají o problematiku menšin jen do té míry, do jaké jsou tomu povinováni ze služební povinnosti, tj. když to právě aktuálně vyplyne ze situace. 8,2 % respondentů se staví k menšinám přímo negativně. 44,9 % všech respondentů zaujímá k menšinám neutrální respektující postoj, z toho 10,2 % z nich ještě s pozitivní polaritou.

Tato otázka potvrdila stanovenou hypotézu, neboť více než polovina respondentů, konkrétně 55,1 % zaujímá postoj k menšinám pouze aktuálně vyplývající ze služební povinnosti, tj. profesionální, v menšině napjatý až vyhraněný.

H1 potvrzena

Otázka č. 13: *Pracoval/a jste s marginálními skupinami před tím, než jste začal/a sloužit u PČR?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Ano</i>	4	8,2
<i>Ne</i>	45	91,8
<i>Celkem</i>	49	100,0

Až na výjimky nemá naprostá většina respondentů, přesně 91,8 % z nich, profesní zkušenost z menšinami z civilního období svého života. V tomto směru tedy respondenti nemohou čerpat ze zkušeností ve styku s menšinami, protože žádné profesní zkušenosti nezískali. Otázka nemá přímou souvztažnost k H1, má pouze okrajově vypovědět, zda-li byli respondenti ještě před tím, než se stali policisty profesně ovlivněni či směřováni k pozdějšímu zaujmutí konkrétního postoje k menšinám. V tomto případě nelze hovořit o minulých profesních vlivech na současnou profesionální interakci respondentů.

H1 nepotvrzena/nevyvrácena

Otázka č. 14: *Jaké máte zkušenosti ve styku s marginálními skupinami?*

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Pouze profesionální</i>	27	55,0
<i>Pouze soukromé</i>	4	8,2
<i>Časté</i>	9	18,4
<i>Žádné</i>	9	18,4
<i>Celkem</i>	49	100,0

Možnost odpovědí „Pouze soukromé“ a „Žádné“ zde slouží k záměrnému odvedení pozornosti respondenta. Zvolí-li respondent jednu z těchto dvou odpovědí, nebere dotaz vážně, přesněji řečeno není ve svých odpovědích v dotazníku příliš objektivní, neboť z vlastní zkušenosti mohou potvrdit, že služba v přímém výkonu v Praze profesionální styk se zástupci marginálních skupin zcela jistě zaručuje a poměrně často. Respondent, který odpovídá, že má zkušenosti pouze soukromé anebo dokonce žádné, nemluví pravdu. Tvrdím zde, že kdo slouží v přímém výkonu v Praze, takto odpovědět nemůže. 26,6 % respondentů volilo jednu z těchto dvou možností. Míru objektivity náhledu respondentů lze tedy orientačně určit na 73,4 %. Pouze profesionální zkušenost ve styku s marginálními skupinami více než poloviny (55%) všech respondentů kopíruje postoje uvedené v otázce č. 12 a stejně tak potvrzuje hypotézu.

H1 potvrzena

Otázka č. 15: *Zkušenosti ze styku s marginálními skupinami máte:*

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Převážně kladné</i>	9	18,4
<i>Převážně záporné</i>	30	61,2
<i>Žádné</i>	10	20,4
<i>Celkem</i>	49	100,0

Negativní zkušenost ze styku s menšinami uvádí 61,2 % všech respondentů. Toto číslo potvrzuje postoje respondentů uvedené v otázce č. 12. Naproti tomu 18,4 % respondentů prezentuje pozitivní polaritu, nabízí se tedy otázka proč si tolik policistů odnáší ze vzájemné interakce s menšinami negativní zkušenost, když je vidět, že to tak nemusí být u každého. Odpovědí je znění hypotézy č. 1 a z toho vyvěrající neznalost + neprofesionalita + psychická nevyzrálость. Odpověď „Žádné“ zde opět slouží ke zjištění míry objektivity odpovědí respondentů (viz otázka č. 13), zde lze tedy míru objektivity orientačně určit na 79,6 %.

H1 potvrzena

Otázka č. 19: Domníváte se, že jsou menšiny vůči většině příliš zvýhodňovány?

	Počet v číslech	Počet v procentech
Ano	37	75,5
Ne	12	24,5
Celkem	49	100,0

75,5 % je vysoké číslo a udává míru sociální tolerance respondentů k tzv. pozitivní diskriminaci či ke zvýhodňování menšin oproti většině. Zde má toto číslo negativní polaritu, obecně sděluje, že u respondentů míra předsudků v soudech o menšinách převažuje nad mírou znalostí, zájmu a tolerance. Takto vysoké procentuální vyjádření respondentů jednoznačně potvrzuje stanovenou hypotézu.

H1 potvrzena

Otázka č. 20:

Pokud jste v otázce č. 19 odpověděli „ano“, uveďte jaké zvýhodnění máte na mysli?

29 respondentů uvedlo zvýhodnění v sociální oblasti, konkrétně přednostní přidělování bytů Romům oproti příslušníkům většiny, dlouhodobé sociální dávky, tolerance státních úřadů k nezájmu Romů pracovat, tolerance státních úřadů ke kriminalitě Ukrajinců apod.

6 respondentů uvedlo zvýhodnění v mediální oblasti, konkrétně zástupcům menšin se mediálně věnuje ve stejné věci větší pozornost než zástupcům většiny, problémy menšin jsou oproti skutečnosti mediálně zveličovány.

2 respondenti uvedli zvýhodnění z hlediska rasismu, konkrétně účelová shovívavost státních institucí při jednání s příslušníky menšin, ze strachu, aby nebyli označeni za rasisty nebo za xenofobní nacionalisty.

Osobně mám pochopení pro mnohá výše uvedená vyjádření respondentů pokud ovšem budu věc posuzovat subjektivně ve vztahu *já a můj soused Rom*, kdy oba budeme nezaměstnaní a budeme žádat stát o sociální dávky či byt. Empiricky lze doložit, kdo z nás dvou bude úspěšnější. Takto subjektivně by ovšem policista neměl daná zvýhodnění posuzovat. Měl by vědět, že různá zvýhodnění menšin jsou součástí širšího programu začlenění menšin do společnosti. Pokud by zvýhodnění menšin posoudil objektivně na základě zájmu o problematiku a na základě získaných znalostí (edukačně i empiricky), zjistil by, že nelze vinit menšiny za neefektivitu jejich zvýhodňování. Nikdo z respondentů neuvedl objektivní důvod, totiž systém a koncepci státu pro otázky menšin. To potvrzuje hypotézu.

H1 potvrzena

11.3 Otázky k hypotéze 2(H2)

Otázka č. 11: *Absolvoval/a jste nějaké školení zaměřené na styk a jednání s menšinami?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Ano</i>	22	44,9
<i>Ne</i>	27	55,1
<i>Celkem</i>	49	100,0

Méně než polovina všech respondentů, konkrétně 44,9 % bylo nějakým způsobem proškoleny v oblasti styku a jednání s příslušníky menšin. Nadpoloviční většina respondentů zůstává v této oblasti edukačně nedotčeno. To potvrzuje stanovenou hypotézu.

H2 potvrzena

Otázka č. 18: *Pokud musíte přijmout rozhodnutí při styku s příslušníkem menšiny:*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Rozhodujete sám/a</i>	36	73,5
<i>Konzultujete s kolegy</i>	13	26,5
<i>Celkem</i>	49	100,0

Více než dvě třetiny všech respondentů, konkrétně 73,5 % se při rozhodování při styku s příslušníkem menšiny rozhodují na základě vlastního úsudku bez potřeby věc případně konzultovat s kolegy. Z toho lze vyvodit vysokou míru sebedůvěry a kompetence respondentů. Na druhé straně 26,5 % respondentů s potřebou konzultovat svá rozhodnutí s kolegy obecně snižuje míru orientace respondentů v problematice.

Více než dvoutřetinová většina dokládá dostatečnou sebedůvěru v kompetenci rozhodnout samostatně a tím nepotvrzuje stanovenou hypotézu.

H2 vyvrácena

11.4 Otázky k hypotéze 3(H3)

Otázka č. 16: *Pokud se profesně setkáte s příslušníkem menšiny, oslovujete ho:*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Tykáním</i>	1	2,0
<i>Vykáním</i>	48	98,0
<i>Celkem</i>	49	100,0

Pouze jediný ze všech respondentů uvedl, že oslovuje příslušníky menšin tykáním, ostatní, tedy 98 % všech respondentů jim vyká. Bohužel zde musím konstatovat, že tento

zjištěný poměr neodpovídá realitě. Z vlastní policejní praxe vím, že tykání policistů zástupcům menšin je nepoměrně častějším jevem, než vyplývá z tohoto šetření. Výstupem zde ovšem zůstává zjištěný stav šetřením, nikoliv má subjektivní zkušenost. 98 % všech respondentů tedy deklaruje vysokou míru etiky a morálního povědomí a nepotvrzuje tak stanovenou hypotézu.

H3 vyvrácena

Otázka č. 17: *Cítíte se v pozici policisty při jednání s příslušníkem menšiny dobře?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Spíše ano</i>	7	14,3
<i>Spíše ne</i>	7	14,3
<i>Neřeším to</i>	35	71,4
Celkem	49	100,0

Emoční dopad na policistu z interakce se zástupcem menšiny nastává, pokud existuje v jeho psychice (v podvědomí) latentní zdroj, např. xenofobie, psychická nestabilita tj. nevíra v sebe sama, rasismus, nacionalismus a podobně. Tehdy se interakce stává spínačem (iniciátorem). Je tedy zřejmé, že na výše položenou otázku existuje jen jedna ideální odpověď tak, jak odpovědělo 71,4 % všech respondentů. Celkem 28,6 % respondentů prožívá interakci se zástupci menšin s emočním dopadem, dle druhu latentního zdroje buď s polaritou negativní nebo pozitivní. Tento nežádoucí vliv je zde prezentován příliš nízkým procentuálním údajem na potvrzení stanovené hypotézy.

H3 vyvrácena

Otázka č. 23: *Setkal/a jste se Vy osobně se šikanováním či s diskriminačním chováním policisty vůči příslušníkovi menšiny?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Ano několikrát</i>	14	28,6
<i>Ano jedenkrát</i>	2	4,1
<i>Ne nikdy</i>	33	67,3
Celkem	49	100,0

32,7 % všech respondentů byli svědky šikanování či diskriminačního chování policisty vůči příslušníkovi menšiny, z toho 28,6 % opakovaně. Přestože dvě třetiny respondentů uvádí, že podobného chování u policisty nebyli nikdy svědky, zůstává číslo 32,7 % příliš vysoké. Plně tak potvrzuje stanovenou hypotézu. Inklinace k rasismu je u této skupiny zjevná.

H3 potvrzena

Otázka č. 24: *Byl/a jste někdy při styku s příslušníkem menšiny vůči němu agresivní?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
Ano	7	14,3
Ne	42	85,7
Celkem	49	100,0

Naprostá většina respondentů neprojevuje vůči zástupcům menšin agresivitu pokud s nimi vstupuje do interakce. Naproti tomu 14,3 % příznávajících agresivitu nepovažují za zanedbatelné číslo, ale ani za příliš vysoké. Z vlastní policejní zkušenosti vím, že jistá forma agresivity je v odůvodněných případech ze strany policisty na místě, dle mého názoru by však měla být ojedinělá a přispět ke zvládnutí konkrétní situace, neměla by být chápána jako obecně připouštěný prostředek. Vzhledem k poměru odpovědí v šetření nelze říci, že by zde došlo k vyvrácení stanovené hypotézy, na to je číslo 14,3 % příliš vysoké, nelze také říci, že by došlo k potvrzení hypotézy, protože číslo 85,7 % představuje více než čtyři pětiny neagresivních respondentů.

H3 nepotvrzena/nevyvrácena

Otázka č. 25: *Pokud jste v otázce č. 24 odpověděli „ano“, uveďte proč?*

1. odpověď: *„Apriori na mne slovně útočil, že ho hodlám diskriminovat“.*
2. odpověď: *„Reakce na jeho chování, přirozená obrana“.*
3. odpověď: *„Protože jsou vychcaní jak mraky“.*
4. odpověď: *„Protože to jsou zmr....“.*
5. odpověď: *„Když byl on agresivní, byl jsem já taky“.*
6. odpověď: *„Způsob chování“.*
7. odpověď: *„Dávají najevo, že jsou menšina a počítají s tím, že dostanou vše zadarmo, ani se o žádné uplatnění nesnaží, jsou většinou slabomyslný, hulvátí, šmejdi špinaví a nerespektují cizí věci“.*

Těchto sedm odpovědí naprosto potvrzuje stanovenou hypotézu. Za alarmující považují třetí a čtvrtou odpověď.

H3 potvrzena

11.5 Otázky k hypotéze 4(H4)

Otázka č. 8: *Svou profesi vnímáte jako:*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Poslání a službu veřejnosti</i>	21	42,9
<i>Zaměstnání nutné k výdělků peněz</i>	28	57,1
Celkem	49	100,0

Více než polovina všech respondentů vnímá výkon svého povolání jako nutnost nikoliv jako službu či poslání. Zde si dovoluji komentář, postřeh ze své praxe. Z mnoha rozhovorů se svými kolegy jsem zjistil, že přibližně polovina všech policistů a policistek, které osobně znám, se dali k policii tzv. „z musu“, protože v místě svého bydliště či v blízkém okolí se nedokázali uplatnit na trhu práce. Policie České republiky v Praze tedy představuje pro tyto lidi jakousi „z nouze cnost“, současně však oceňují sociální garance, které PČR nepochybně poskytuje, konkrétně jistotu, že jim každý měsíc za odvedenou práci přijde na účet výplata, což bohužel v této zemi stále ještě není samozřejmost. Tímto postřehem lze částečně vysvětlit, proč 57,1 % respondentů nevidí ve svém profesním výkonu službu či poslání, nýbrž sociální nutnost. Psychosociálně ukotvení respondenti tedy představují menšinu, konkrétně 42,9 %. U nadpoloviční většiny je ukotvení pouze sociální. Tento nepříznivý poměr lze vysvětlit, tematicky však toto nepatří do této práce. Domnívám se, že číslo 42,9 % je příliš nízké. Nadpoloviční většina respondentů staví svou identitu mimo PČR (nemá k ní psychickou vazbu, potažmo k veřejnosti), nelze tedy předpokládat, že by aktivně nebo dokonce se zájmem věnovala pozornost interakci s příslušníky menšin. To potvrzuje stanovenou hypotézu.

H4 potvrzena

Otázka č. 9: *Jak jste celkově spokojen s prací u PČR?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
<i>Spíše spokojen</i>	9	18,4
<i>Spíše nespokojen</i>	14	28,6
<i>Jak kdy</i>	26	53,0
Celkem	49	100,0

Subjektivně je spokojeno s výkonem své profese pouze 18,4 % všech respondentů. Nadpoloviční většina je někdy spokojena a někdy nespokojena, to je celkem přijatelný stav. Nespokojena je bezmála třetina všech respondentů. Subjektivní spokojenost či nespokojenost se svou prací má rozsáhlý dopad na výkon a chápání samotné práce a tudíž i interakce s příslušníky menšin. Protože 71,4 % všech respondentů má ve vztahu ke spokojenosti se

svou prací kladnou nebo neutrální polaritu, nedošlo zde k potvrzení stanovené hypotézy.

H4 vyvrácena

Otázka č. 21: *Máte národní cítění?, jste hrdí na to, že jste Čech/Češka?*

	Počet v číslech	Počet v procentech
Ano	28	57,1
Ne	4	8,2
Neřeším to	17	34,7
Celkem	49	100,0

Míra národní hrdosti nadpoloviční většiny všech respondentů se zdá být vysoká, ovšem přihlédnou-li k respondentům, kteří vlastně neví, zda jsou hrdí na svůj národní původ (34,7 %) konstatují, že se mi potom číslo 57,1 % jeví jako nízké. Hrdost na příslušnost k určitému státu či národu je jeden ze symbolů osobní identity. Tato identita může být směřována kladně i záporně pod vlivem podvědomí, vědomí, vzdělání, propagandy, inteligence apod. Pokud převažuje záporná polarita projeví se nacionalismus. Pokud převažuje kladná polarita projeví se vlastenectví. Pouze 8,2 % všech respondentů uvedlo, že nepociťují národní hrdost. Spolu se 34,7 % respondentů, kterým je podobné cítění lhostejné nepotvrzují stanovenou hypotézu. V následující otázce se pokusím z odpovědí respondentů vyvodit polaritu národní hrdosti.

H4 vyvrácena

Otázka č. 22: *Pokud jste v otázce č. 21 odpověděli „ano“ či „ne“, uveďte proč?*

4 respondenti, kteří v otázce č. 21 odpovídali „ne“ uvedlo následující:

1. „*Není důvod být hrdý, není na co*“.
2. „*Jsmo národ, který vše porušuje, zákony a nařízení a snaží se zbohatnout za každou cenu*“.
3. „*Nedůslednost a nelogičnost zákonodárců, zvýhodňování tzv. elity, ztráta morálních hodnot a zbabělost obyvatel*“.
4. „*Jsmo národ srabů, zlodějů a chamtivců*“.

Tyto jediné čtyři důvody u volby „ne“ uvádím pro ilustraci. Myslím si, že ani jeden z těchto důvodů nemá s národní hrdostí nic společného, spíše je to reflexe společenského klima.

5 respondentů odpovídajících v předchozí otázce „ano“ neuvedlo, proč pocítují národní hrdost. Vyvozuji z toho jejich nevědomost o tom, co to vlastně národní hrdost je.

5 respondentů je hrdých kvůli výkonům našich sportovců.

7 respondentů je hrdých na historii naší země.

1 respondent je hrdý kvůli výkonům našich vědců.

2 respondenti jsou hrdí na českou krajinu.

3 respondenti jsou hrdí, protože to tak cítí.

1 respondent je hrdý z důvodu vlastenectví.

Vybrané odpovědi:

1. „Byl jsem tak rodiči vychován“

2. „Za to, že jsem bílý“

3. „Protože jsem Čech“

4. „Nejsem cizinec, ale Čech“

5. „Protože jsem se zde narodil“

6. „Proto“

Pouze jediný respondent je hrdý na svůj národ z důvodu vlastenectví a dva respondenti na českou krajinu (životní prostředí). Ostatní jsou hrdí na své současné spoluobčany sportovce (na osobní úspěchy jiných osob), anebo na činy představitelů českého národa v minulosti (na osobní úspěchy jiných osob). Vybrané odpovědi (viz výše) nemají dle mého názoru s národní hrdostí nic společného.

Domnívám se, že výše uvedené zjištění z větší části potvrzuje stanovenou hypotézu v její druhé části.

H4 potvrzena

Otázka č. 26: *Souhlasíte s tvrzením, že „každý cikán je predisponován k páchání TČ“?*

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Ano</i>	16	32,7
<i>Ne</i>	33	67,3
<i>Celkem</i>	49	100,0

Více než dvě třetiny všech respondentů nesouhlasí s tím, že by měl každý Rom automaticky směřovat k páchání trestné činnosti. Tím prokazují, že nejsou zatíženi předsudkem „Co cikán to zloděj!“. Necelá jedna třetina, konkrétně 32,7 % respondentů však s větou v dotazu souhlasí. Domnívám se, že ze dvou důvodů. Buďto je zde značné subjektivní zatížení předsudky a nebo projev objektivního vnímání dispozic k páchání trestné činnosti daných sociálním postavením Romů v současné společnosti. Je nepochybné, že sociální postavení je pro dispozice k páchání kriminality signální. Protože zde nelze určit do jaké míry

souhlasí 32,7 % všech respondentů s tvrzením v dotazu na základě předsudků a do jaké míry na základě objektivního vnímání sociálního postavení Romů, nedochází zde k potvrzení stanovené hypotézy, ale ani k jejímu vyvrácení, neboť je nepochybné, že předsudky jsou jedním z důvodů souhlasu respondentů.

H4 nepotvrzena/nevyvrácena

Otázka č. 27: *Ve vztahu k menšinám je podle Vašeho názoru lepší:*

	<i>Počet v číslech</i>	<i>Počet v procentech</i>
<i>Volit politiku jejich izolace od ostatních lidí a jejich důslednou kontrolu</i>	17	34,7
<i>Nechat je být, ať si řeší své problémy podle svého</i>	17	34,7
<i>Spíše do nich investovat osvětu, vzdělání, aktivitu</i>	15	30,6
<i>Celkem</i>	49	100,0

Pouhých 30,6 % všech respondentů se domnívá, že většina by měla investovat do menšin osvětu, vzdělání, aktivitu apod. 69,4 % všech respondentů je opačného názoru, ponechali by menšiny své samosprávě bez zasahování většiny. Polovina z této skupiny by zcela radikálně izolovala menšiny do ghett, která by byla ze strany většiny důsledně kontrolována. Více než dvoutřetinová opozice respondentů vůči investicím do menšin spolehlivě potvrzuje stanovenou hypotézu.

H4 potvrzena

Otázka č. 28: *Zde Vám nabízím prostor pro vyjádření soukromého či profesionálního postřehu či názoru na problematiku menšin:*

Přibližně jedna třetina všech respondentů (32,7 %), konkrétně 16 policistů se vyjádřilo k tématu v této závěrečné otázce. Uvedu zde všechna vyjádření doslovně a přiřadím k nim symbol příslušné hypotézy (H) a symbol polarity (+/-) tak, jak budou souvztažné k příslušné tezi.

1. „Menšiny u nás jsou zvýhodňovány vůči ostatním obyvatelům. Důsledky jsou kontraproduktivní, stupňuje se despekt ostatních obyvatel vůči menšinám“. **(H1+)**
2. „Nezáleží na barvě pleti a víře, záleží na chování a tak to vnímá většina společnosti, koho si všimá veřejnost více – Romů nebo řeckých přistěhovalců či Vietnamců?“. **(H1-)**
3. „Vyžadovat po menšinách dodržování zákonů stejně jako po většině“. **(H4+)**
4. „Otázka romské menšiny se řeší desetiletí, ale ani jejich izolací nebo investicemi na vzdělání nebylo dosaženo žádného výsledku“. **(H3+/-)**

5. „Složitá, dlouhodobá, bude mít stoupající tendenci, přijdou další skupiny“. (H1+)
6. „Celková likvidace“. (H4+)
7. „Dát jim stejné podmínky jako mají všichni Češi“. (H1+)
8. „Je to složitá záležitost, hlavně dlouhodobá, touto otázkou se ale musí zabývat obě strany, ne jenom jedna!“. (H1-)
9. „Hlavní problém je, že nemají svůj stát, není je kam vystěhovat!. A bylo by vše bez problémů a diskuse o romské menšině“. (H3+) a (H4+)
10. „Je potřeba je více začleňovat do naší společnosti, bez zvláštního upřednostňování nebo mediálního prosazování“. (H1-)
11. „Soukromý názor: na všechny jeden metr. Proč je zvýhodňovat, aby nám za to potom bodli nůž do zad jako vždy?“. (H3+)
12. „Podle LZPS nesmí být příslušnost k menšině na újmu, to ale neznamená, že bychom je měli nutit k jejich tradicím a kultuře a organizovat jejich život“. (H1+)
13. „Problematika menšin se obecně zveličuje, pokud se někdo profiluje jako menšina a chce se lišit, ať to dělá na vlastní náklady, není nutné je za každou cenu podporovat v diferenciaci“. (H1+/-)
14. „Jestliže se bavíme o Cikánech, dejme jim prostor, své město, svého policistu, lékaře, učitele, faráře, podnikatele, advokáty, ať ukáží, jak umí žít, ať jim závidíme“. (H3+) a (H4+)
15. „Mám dva přátele Romy policisty, které obdivuji a respektuji pro pracovitost, houževnatost a chytrost, se kterou se pracovně i osobně projevují. Zbytek co vidíte na Palmovce vás okradou sotva vás uvidí a ještě vám před tím plivnou pod nohy“. (H1-)
16. „Rasová diskriminace. Když občan většiny napadne občana menšiny, jedná se o útok s rasovým podtextem, ale naopak to vnímané není – např. když mi Cikán řekne: Ty gadžo anebo kurvo bílá a pak mi rozbije hubu“. (H1+)

12 Verifikace hypotéz

Údajům v předchozí kapitole bude přiřazen symbol směřující k potvrzení nebo k vyvrácení stanovených hypotéz (H1, H2, H3, H4).

Legenda:

<i>symbol</i>	<i>Hypotéza</i>
+	potvrzena
-	vyvrácena
+/-	nepotvrzena/nevyvrácena

H1

Policisté a policistky se málo orientují anebo se neorientují vůbec v problematice menšín na území České republiky.

<i>Číslo otázky</i>	10	12	13	14	15	19	20
<i>Hypotéza 1</i>	-	+	+/-	+	+	+	+

Hypotéza 1 byla potvrzena na 57,14 %

<i>Otázka č. 28</i>	1)	2)	5)	7)	8)	10)	12)	13)	15)	16)
<i>Hypotéza 1</i>	+	-	+	+	-	-	+	+/-	-	+

Vyjádření v otázce č. 28 podporují hypotézu 1 na 10 %

H2

Policisté a policistky jsou nedostatečně vzdělávání v problematice menšín.

<i>Číslo otázky</i>	11	18
<i>Hypotéza 2</i>	+	-

Hypotéza 2 nebyla potvrzena ani vyvrácena

H3

Policisté a policistky zaujímají k příslušníkům menšin, zejména k Romům, vyhraněný až xenofobní postoj.

Číslo otázky	16	17	23	24	25
Hypotéza 3	-	-	+	+/-	+

Hypotéza 3 nebyla potvrzena ani vyvrácena

Otázka č. 28	4)	9)	11)	14)
Hypotéza 3	+/-	+	+	+

Vyjádření v otázce č. 28 podporují hypotézu 3 na 75 %

H4

Policisté a policistky staví svou nacionální identitu mimo prostor s integrovanými menšinami, jejich postoj k příslušníkům menšin je formován environmentálně při absenci edukačního působení.

Číslo otázky	8	9	21	22	26	27
Hypotéza 4	+	-	-	+	+/-	+

Hypotéza 4 byla potvrzena na 16,66 %

Otázka č. 28	3)	6)	9)	14)
Hypotéza 4	+	+	+	+

Vyjádření v otázce č. 28 podporují hypotézu 4 na 100 %

13 Závěr

Policie musí naplňovat několik principů či rolí, patří sem zákonnost, ochrana osob, majetku, veřejného pořádku, sankce za protiprávní jednání, reprezentace, prevence a **princip etnické neutrality** = ukládá policistovi při výkonu své pravomoci zachovávat neutrální stanovisko bez ohledu na to zda je on sám příslušníkem většiny nebo menšiny. Policisté jsou **profesionálové**, odborníci na trestnou činnost a bezpečnost. Jsem toho názoru, že by měli být též dílem **psychologové**, dílem **diplomaté** a měli by **umět komunikovat**.

Nechci aby suplovali roli sociálních pracovníků, ale jsem pro to, aby policisté, zvláště ti, kteří slouží v přímém výkonu v terénu, byli **dostatečně vzdělaní i v oblasti multikultury**, aby si uvědomili, že uniforma ani policejní odznak z nich nedělá „nadlidi“ či nějakou „vyšší šlechtu“. Bohužel jsem se přesvědčil, že někteří policisté se do takovýchto rolí staví, obzvláště v interakci s příslušníky menšin.

V této práci jsem se zaměřil na jednotlivé uniformované policisty a jejich přístup k menšinám v profesní praxi. Lze říci, že jejich postoje k zástupcům menšin v profesní praxi se neliší od postojů v jejich soukromých životech, vlastně jsou konzistentní. Je otázkou, zda jejich soukromé postoje jsou ovlivněny profesní praxí či je tomu přesně naopak. Když jsem na dané téma hovořil s policisty služebně zařazenými u vyšetřování trestných činů (SKPV), shledal jsem názory naprosto odlišné od jejich kolegů v uniformě. Domnívám se, že je tomu tak, protože pracovníci SKPV zjišťují u zástupců menšin primárně informace o trestné činnosti a podle toho také s nimi jednají. To poslední co potřebují je dělat na zástupce menšin „ramena“ či „machry“, protože si uvědomují, že když se jim „zatvrdí“ nedostanou z nich ani slovo. Profesionální přístup policistů zařazených u SKPV je dle mého názoru dán také jejich intelektuální zralostí a vyšší vzdělaností oproti uniformovaným policistům. Takto já vnímám rozdíl v přístupu k menšinám mezi „kriminálkou“ a obvodními policisty.

V první části práce jsem uvedl doporučení pro pozitivní konstruktivní interakci s příslušníky menšin. Tato vzájemná interakce je nepřetržitě ovlivňována mnoha faktory environmentálně a emočně, uvedl jsem ty nejčastější. V závěru první části zdůrazňuji, že policista je ten, kdo primárně ovlivňuje průběh interakce. Proto by měl být v tomto směru dostatečně poučen či vzdělán. Pro potvrzení subjektivních komentářů v první části práce jsem stanovil čtyři pracovní hypotézy. Ověření hypotéz jsem zpracoval v praktickém výzkumu.

Šetření jsem provedl na území Hlavního města Prahy. Respondenti byli uniformovaní policisté a policistky pořádkové policie, sloužící pod Správou Hl. m. Prahy.

Při zpracování dat jsem došel k následujícím závěrům: Tři čtvrtiny respondentů je mladších třiceti let, trvale žijících ve městě. Více než polovina z nich slouží u PČR méně než tři roky, neměli by tedy být zatíženi nevhodnými příklady chování ze strany déle sloužících kolegů a vzhledem ke svému věku by pro ně mělo být soužití s menšinami naprosto přirozeným jevem. **Z šetření vyplynulo, že více než polovina respondentů se málo orientuje anebo se neorientuje vůbec v problematice menšin.** Současně šetření také ukázalo, že na policisty bylo v této problematice edukačně působeno, přesto **někteří policisté zaujímají k příslušníkům menšin, zejména k Romům, vyhraněný až xenofobní postoj,** jak sami dokládají svými vyjádřeními v dotazníkovém šetření. Mnozí z respondentů zaměňují ve svém chápání výraz *menšiny* za výraz *Romové*. Současně nelze říci, že by ve svých soudech o menšinách byli výrazně nacionalističtí, přesto **ve svých vyjádřeních staví svou nacionální identitu mimo prostor s integrovanými menšinami.**

Na základě výsledků šetření jsem si dovilil navrhnout k praktické realizaci závěrečná doporučení. Interakce jednotlivých policistů a příslušníků menšin je aktuálním jevem, který bude nabývat na intenzitě. V době, kdy jsme členy Evropské unie a vstupujeme do Schengenského prostoru, bude **multikulturní vnímání policistů nezbytným předpokladem pro zásadně správnou službu veřejnosti,** samozřejmě tedy i příslušníkům menšin. K tomuto tématu doporučuji publikaci „*Policista v multikulturním prostředí*“ (viz seznam použité literatury).

Tato bakalářská práce umožňuje náhled na menšiny působící v ČR očima policisty tak, jak je on vnímá v přímém výkonu služby skrze svou profesi. Primárně si klade za cíl poukázat na nedostatky v komunikaci policistů s příslušníky menšin na straně policistů, protože policisté jsou ti, kdo v interakci zastupují státní moc a měli by tedy dle toho vystupovat, tj. profesionálně a reprezentativně. Právem se to od nich očekává a policisté jsou povinni tato očekávání naplnit. Sekundárně práce předkládá náhled uniformovaných policistů na menšiny, sloužících v přímém výkonu a reflektuje tak současné společenské vnímání problematiky menšin. Věřím, že zpracováním tématu v této práci bylo cíle dosaženo.

14 Závěrečná doporučení

1. doporučení

Navrhuji bez výjimky **každého policistu** po absolvování základní odborné přípravy **povinně proškolit** k interakci s příslušníky menšin **dle specifík** příslušného **služebního působiště**. Podepsat seznámení se závaznými (k tématu) pokyny policejního prezidenta nestačí, většina těch, kdo je podepisují tyto pokyny k vlastní škodě nechte. Spoléhání na vlastní aktivitu policistů či na jejich povinnost *vědět a umět použít*, je krátkozraké.

2. doporučení

Navrhuji **multikulturu** či problematiku přístupu k příslušníkům menšin **vyučovat** při základní odborné přípravě policistů **jako povinný předmět** s důrazem na psychologii osobnosti.

3. doporučení

Navrhuji realizovat (nikoliv z roku na rok přepřelánovat) opatření, navrhovaná ve *Strategii pro práci PČR ve vztahu k menšinám pro období 2006-2007*, zejména **omezit rizika zaměstnávání policistů s xenofobní hodnotovou orientací** u Policie ČR, například tím, že se toto bude odhalovat **již při psychologickém vyšetření** uchazečů o práci u Policie.

4. doporučení

Navrhuji v souladu s výše jmenovanou strategií **zavést u PČR funkci supervizora** (policisty - obdobu policejního psychologa), který bude dle aktuální potřeby provádět s policisty pohovory (nikoliv ve smyslu kázeňském), reflektující výkon služby a který **bude pomáhat řešit případné konflikty**, pracovní podmínky, vztahy na pracovišti apod. Takto supervize poslouží jako ventil či příležitost zpracovat emocionální konflikt z výkonu služby.

Resumé

The main aim of this bachelor's work is to summarize the Czech Republic Police approaches towards minority groups with laying the special emphasis on individuals in the practise and to analyse a mutual interaction and to propose some recommendations how to practically improve a police communication towards minorities. In the theory part there is characterization of influences which influence policemen on their duties during their negotiations with representatives of the Vietnamese, Ukrainian, Slovak and Romany minorities. I evaluate the police interaction as incorrect. I have determined hypothesis which aimed to that evaluation. I checked the truth of given hypothesis among policemen in the city of Prague. I used question forms for the collecting of dates and I worked up the results mathematically and statistically. It was found from the research that more than a half from forty - nine respondents have no orientation or have only a little orientation through minority problems.

I even found that some policemen have a strict or xenophobe attitude towards minority citizens – especially towards Romany citizens. A lot of them confuse the expression *Minority* for the expression *Romany* and they take their own national identity off the integrated minority space. I have considered the results of this investigation and suggest to teach “Multiculture” as a compulsory subject during the basic professional adjustment with an ephasic upon the personal psychology and to reduce the risks during occupying of policemen with xenophobe value orientation and to teach every policeman on duties how to treat minority citizens according to the specifics of their place of work.

Použitá literatura

Monografické publikace

1. Bittnerová, D. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*, 1. vydání, SOFIS Praha 2005, počet stran 460. ISBN 80-902785-8-2
2. *Etický kodex Policie České republiky* (informační dokument pro PČR)
3. Hirt, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí*, VARIANTY Praha 2005, počet stran 103. ISBN 80-903510-1-8
4. Chmelík, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, 366. publikace, LINDE Praha 2001, počet stran 176. ISBN 80-7201-265-7
5. Mareš, M. a spol. *Etnické menšiny a Česká politika*, 1. vydání, CDK Brno 2004, počet stran 140. ISBN 80-7325-050-0
6. Nakonečný, M. *Základy psychologie*, 1. vydání, ACADEMIA Praha dotisk 2002, počet stran 592. ISBN 80-200-0689-3
7. Somr, M. *Úvod do metodologie a metod výzkumu*, 1. vydání, České Budějovice 2006, počet stran 88. ISBN 80-239-8227-3
8. Šišková, T. *Menšiny a migranti v České republice*, 1. vydání, PORTÁL Praha 2001, počet stran 192. ISBN 80-7178-648-9

Elektronické zdroje

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky - *Zaměstnávání cizích státních příslušníků* (on-line, 08. září 2007), dostupné z adresy:
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/zam_ciz_stat_prisl/dub_2007/cizinci_dle_statu

2. Ministerstvo vnitra České republiky - *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období 2006-2007 (on-line, 08. září 2007)*, dostupné z adresy:
http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny_2006_7.pdf
3. Ministerstvo vnitra České republiky – Buriánek, J. *Výzkum zaměřený na vztah Policie ČR a národnostních a etnických menšin v české společnosti (on-line, 08. září 2007)*, dostupné z adresy:
<http://www.mvcr.cz/dokument/2006/mensiny.pdf>
4. Ministerstvo vnitra České republiky – *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006 (on-line, 08. září 2007)*, dostupné z adresy:
<http://www.mvcr.cz/dokumenty/2007/verejnyporadek/zprava06.pdf>

Příloha č. 1 - *Oslovení respondentů*

Vážený kolego, vážená kolegyně,

Jmenuji se Patrik Kubinec a studuji na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích obor sociální pedagogika se zaměřením na bezpečnostní služby. V současné době zpracovávám bakalářskou práci nazvanou *Interakce Policie ČR a menšinových skupin působících na území ČR*. Dovoluji si Vám předložit dotazník, který je součástí praktické části této práce a má za cíl reflektovat přístupy jednotlivých policistů v profesní interakci s menšinami.

Dotazníkové šetření je zcela anonymní, výsledky budou použity pouze pro účely této práce. Pokud jste se rozhodl/a dotazník vyplnit, prosím Vás o upřímné a pravdivé údaje, osobní zkušenosti a pocity. Vždy, prosím, označte jednu z nabízených možností, která je pro Vás nejvíce vypovídající. Jinde, kde to škála odpovědí nabízí, můžete odpověď vepsat do vymezeného prostoru.

Děkuji, že jste věnovali dotazníku svůj čas. Přeji Vám mnoho osobních i pracovních úspěchů.

Patrik Kubinec

Příloha č. 2 - Dotazník

1. Věk:

20 – 30: , 31 – 45: , 46 – 60:

2. Pohlaví:

Muž: , Žena:

3. Vzdělání:

Středoškolské úplné: , Vyšší odborné: , Vysokoškolské:

4. Žijete trvale:

Ve městě: , Na venkově:

5. U Policie sloužíte:

Méně než 3 roky: , Více než 3 roky: , Více než 10 let:

6. Uved'te kategorii svého služebního zařazení:

Hlídková činnost: , Zpracovávání nápadu TČ: , Dozorčí služba: ,
Vedoucí funkce:

7. Svou policejní činnost vykonáváte:

Převážně v terénu: , Pouze v kanceláři: , Rovnoměrně v terénu i v kanceláři:

8. Svou profesi vnímáte jako:

Poslání a službu veřejnosti: , Zaměstnání nutné k výdělku peněz:

9. Jak jste celkově spokojen s prací u PČR?

Spíše spokojen: , Spíše nespokojen: , Jak kdy:

10. Jak nahlížíte na problematiku menšin?

Orientuji se v ní, zajímá mě: , Nezajímá mě, je mi lhostejná: ,
Domnívám se, že menšiny jsou příliš zvýhodňovány:

11. Absolvoval/a jste nějaké školení zaměřené na styk a jednání s menšinami?

Ano: , Ne:

12. Jak by jste charakterizoval/a Váš postoj k menšinám?

Přátelský: , Respektuji je: , Pouze profesionální: , Napjatý až vyhraněný:

13. Pracoval/a jste s marginálními skupinami před tím, než jste začal/a sloužit u Policie ČR?

Ano: , Ne:

14. Jaké máte zkušenosti ve styku s marginálními skupinami?

Pouze profesionální: , Pouze soukromé: , Časté: , Žádné:

15. Zkušenosti ze styku s marginálními skupinami máte:

Převážně kladné: , Převážně záporné: , Žádné:

16. Pokud se profesně setkáte s příslušníkem menšiny, oslovujete ho:

Tykáním: , Vykáním:

Příloha č. 2 - Dotazník

17. Cítíte se v pozici policisty při jednání s příslušníkem menšiny dobře?

Spíše ano: , Spíše ne: , Neřeším to:

18. Pokud musíte přijmout rozhodnutí při styku s příslušníkem menšiny:

Rozhodujete sám/sama: , Konzultujete s kolegy:

19. Domníváte se, že jsou menšiny vůči většině příliš zvýhodňovány?

Ano: , Ne:

20. Pokud jste v otázce č. 19 odpověděli *ano*, uveďte jaké zvýhodnění máte na mysli?

.....

21. Máte nacionální citění?, jste hrdí na to, že jste Čech/Česka?

Ano: , Ne: , Neřeším to:

22. Pokud jste v otázce č. 21 odpověděli *ano* či *ne*, uveďte proč?

.....

23. Setkal/a jste se Vy osobně se šikanováním či s diskriminačním chováním policisty vůči příslušníkovi menšiny?

Ano několikrát: , Ano jedenkrát: , Ne nikdy:

24. Byl/a jste někdy při styku s příslušníkem menšiny vůči němu agresivní?

Ano: , Ne:

25. Pokud jste v otázce č. 24 odpověděli *ano*, uveďte proč?

.....

26. Souhlasíte s tvrzením, že „každý cikán je predisponován k páchání TČ“?

Ano: , Ne:

27. Ve vztahu k menšinám je podle Vašeho názoru lepší:

Volit politiku jejich izolace od ostatních lidí a jejich důslednou kontrolu: ,

Nechat je být, ať si řeší své problémy podle svého: ,

Spíše do nich investovat osvětu, vzdělání, aktivitu:

28. Zde Vám nabízím prostor pro vyjádření soukromého či profesionálního postřehu či názoru na problematiku menšin:

.....

.....

.....